

VOCEA

AUTORITĂȚILOR LOCALE

BULETINUL INFORMATIV AL CONGRESULUI AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN MOLDOVA

nr. 8 (34), 2016

AP(e)L la CALM/editorialul ediției

ATAAC FRONTAL ASUPRA APL: PLAFONAREA TAXELOR LOCALE, ATENTAT REPETAT LA CONSTITUȚIE ȘI AUTONOMIA LOCALĂ!

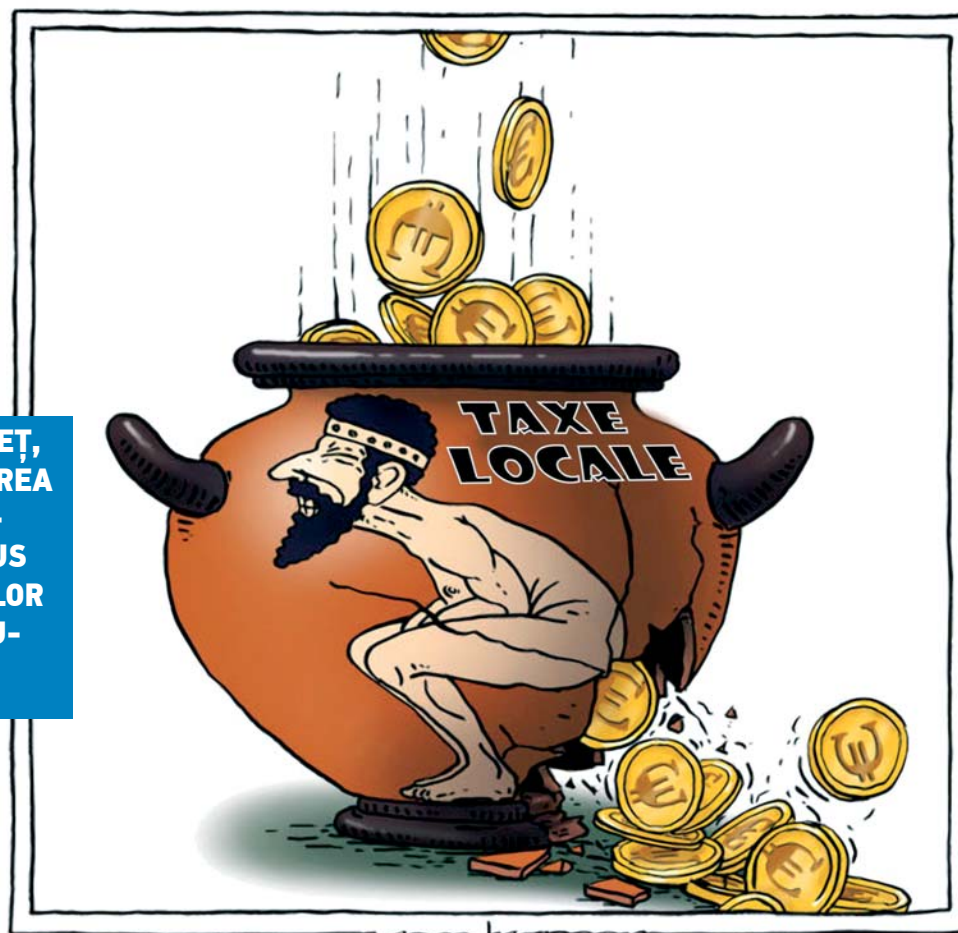
Senzația de déjà vu este trăită de fiecare reprezentant APL în aceste zile, după ce Ministerul Finanțelor, în mod repetat și absolut nemotivat, revine la plafonarea taxelor locale. Astfel, în mod brutal și cu orice preț, se dorește ocolirea și sfidarea decizia Curții Constituționale, care încă în 2014, și-a spus verdictul: PLAFONAREA TAXELOR LOCALE ÎNCALCĂ PRINCIPIILE AUTONOMIEI LOCALE!

"ÎN MOD BRUTAL ȘI CU ORICE PREȚ, SE DOREȘTE OCOLIREA ȘI SFIDAREA DECIZIA CURȚII CONSTITUȚIONALE, CARE ÎNCĂ ÎN 2014, ȘI-A SPUS VERDICTUL: PLAFONAREA TAXELOR LOCALE ÎNCALCĂ PRINCIPIILE AUTONOMIEI LOCALE!"

Suntem în fața unor semne de corupție/presiune politică și/sau de alta natură, din partea unor cercuri înguste și obscure de interese (mari rechini ai business-ului, identitatea cărora nu se da publicității), care urmăresc scopul de a avea avantaje financiare din contul bugetelor locale. Anterior (în anul 2013), cum s-a demonstrat, semnele de coruptibilitate și presiune au venit din partea aceluiași actori, plus CASINO-URILE. În special, este vorba de unele mari companii din domeniul petrolier, financiar/bancar, comerț, firme de vânzări en-gross etc., care de mai mulți ani încearcă să-și dobândească avantajele.

Atragem atenție că Ministerul Finanțelor promovează ideea plafonării taxelor locale, sub paravanul grijii față de mediul de afaceri. Pe când în realitate, taxele locale nici pe departe nu constituie o problemă reală pentru business-ul mic și mijlociu. De fapt, inițiativa Ministerului Finanțelor este lipsită în totalitate de orice temei. În mare parte, Ministerul Finanțelor speculează cu ideea și unele presupuneri de abuzuri din partea APL și doar pe unele cazuri izolate, care nu reflectă situația reală. În realitate, majoritatea covârșitoare a APL au o relație foarte bună cu mediul de afaceri locale (mulți dintre care fac parte din consiliile locale) și întotdeauna găsec consens.

Cu toate că înțelegem scopurile "nobile" urmărite prin astfel de inițiative,

totuși constatăm cu mirare și indignare o abordare superficială și chiar total ireponsabilă din partea unor funcționari în această chestiune. Sperăm foarte mult că cei care vin cu această abordare au analizat profund situația și au calculat. Aceasta, deoarece acest subiect a fost discutat pe larg în societate recent, generând mari tensiuni, afectând enorm imaginea guvernanților și, în fine, - primind o apreciere juridică corespunzătoare și foarte clară. În acest sens fără a acorda prea mult timp, doar vă recomandăm să faceți cunoștință cu textul INTEGRAL al deciziei Curții Constituționale (Hotărârea nr. 2, din 28.01.2014). În special, punctele 75-126. **Nu este admisibilă o interpretare izolată și selectivă, cum se încearcă în cazul dat. În acest sens, în afară de motive de ordin procedural și de formă, o parte importantă din decizia respectivă se referă la argumente de fond/esență prin care se demonstrează foarte explicit, încălcarea principiilor și normelor fundamentale constituționale și ale altor legi citate și în vigoare. Iar ideea principală este**

că, în privința taxelor/impozitelor locale, legea poate stabili doar criteriile și principiile generale de aplicare. Însă stabilirea cotelor și mărimii lor este o competență exclusivă a APL! O altfel de interpretare sau încercare de a ocoli litera și sensul legii deja trebuie inclusă în categoria abuzului și sfera răspunderii penale/materiale. Deoarece, în mod repetat și deliberativ/conștient, se încearcă a prejudicia enorm bugetele locale și interesul public. Cine va răspunde de milioanele de lei pe care bugetele locale (considerate autonome și separate de cel al statului), NU le primesc datorită erorilor, abuzurilor și actelor neconstituționale admise de către unii funcționari și instituții ale statului?

În afară de argumentele de ordin juridic incontestabile și foarte explicite ale Curții Constituționale, suntem mirații și chiar dezamăgiți în legătură cu această abordare superficială a Ministerului Finanțelor, în lipsa unor motive serioase și bine argumentate. Fără o analiză și calculele necesare care ar demonstra proporția taxelor locale în totalul impozitelor achitate de

mediul de afaceri, precum și că taxele locale exagerate ar constitui un impediment pentru mediul de afaceri. Fără a se veni cu un număr concret de cazuri și, ceea ce este mult mai important, fără a numi cauzele care au stat la baza unor decizii singulare și izolate ale APL de a acționa într-un fel sau altul. Fără a avea o abordare cu adevărat de STAT! De fapt, suntem în fața unei probleme inventate, izolată și minoră, în raport cu problemele reale ale mediului de afaceri din Republica Moldova. **Mai mult ca atât, din discuțiile pe care CALM la are cu mediul de afaceri mic și mijlociu, problema taxelor locale aproape lipsește sau este menționată în ultimul rând. Mult mai importante fiind inconsecvența politicilor, impozitele de stat excesive, controalele și abuzurile administrative etc.** În această situație, apare întrebarea: a cui interese încearcă să se promoveze prin plafonarea taxelor? Oare nu se repetă situația din 2013, atunci când s-a demonstrat că prin astfel de abordări și invocarea problemelor inventate (în baza unor cazuri izolate), au fost promovate interesele obscure și înguste ale cazinourilor, jocurilor de noroc și altor antreprenori mari (monopoliști)??? În același timp, măsurile de consolidare a bazei fiscale locale sunt blocate (la fel, responsabilitatea Ministerului Finanțelor), iar bugetele locale sunt lipsite și limitate în surse de venit. Ce fel de politică de stat mai este aceasta și cum ar favoriza ea mediul de afaceri, în situația când APL sunt lipsite de posibilitatea de a avea politici proprii locale economice și financiare, în scopul de a îmbunătăți infrastructura locală, dar și mediul de afaceri local? Oare nu ar fi interesat în primul rând mediul de afaceri ca în localitățile rurale și urbane să existe drumuri, teritorii amenajate, apă, canalizare, salubritate etc.? Din ce resurse, stimați reprezentanți ai Ministerului Finanțelor, dacă nu realizați măsurile prevăzute de lege privind descentralizarea financiară și consolidarea bazei fiscale, ba din contra, încă impuneți limitări și plafonări în interesul unor grupuri înguste? Acestea-s politici de dezvoltare a statului? Mai degrabă sunt niște politici de distrugere completă a satelor/orașelor și favorizare evidentă a unor agenți economici mari/monopoliști.

Continuare în pag. 2

ATAAC FRONTAL ASUPRA APL: PLAFONAREA TAXELOR LOCALE, ATENTAT REPETAT LA CONSTITUȚIE ȘI AUTONOMIA LOCALĂ!

Sfârșit. Început în pag. 1

Decizia de plafonare a taxelor locale contravine în totalitate angajamentelor guvernamentale în domeniul descentralizării și autonomiei locale asumate prin programul de guvernare, strategia descentralizării, precum și tuturor angajamentelor asumate de către Republica Moldova în fața Consiliului Europei și altor organisme internaționale. Prin astfel de acte, prin modul în care sunt adoptate și inconsecvența de care dau dovadă autoritățile este știrbită esențial imaginea instituțiilor statului atât în fața autorităților locale și opiniei publice naționale, cât și în raport cu structurile internaționale și partenerii de dezvoltare. În loc de acțiuni concrete și efective promise în domeniul descentralizării, are loc un proces invers de limitare a autonomiei locale și încălcare continuă a drepturilor și intereselor comunităților locale din Republica Moldova.

Acest pas vine în contradicție cu angajamentele asumate la Vilnius, prin care guvernarea s-a obligat să promoveze reforme reale, care vor conduce la înregistrarea unui oarecare progres. Lansarea unor astfel de inițiative, cum ar fi plafonarea taxei locale, limitează autonomia locală și accentuează tendințele de centralizare, fenomene absolut inadmisibile în filosofia Uniunii Europene. CALM consideră astfel de inițiative totalmente inacceptabile, deoarece repre-

"DIN CE RESURSE, STIMAȚI REPREZENTAȚII AI MINISTERULUI FINANTELOR, DACĂ NU REALIZAȚI MĂSURILE PREVĂZUTE DE LEGE PRIVIND DESCENTRALIZAREA FINANCIARĂ ȘI CONSOLIDAREA BAZEI FISCALE, BA DIN CONTRA, ÎNCĂ IMPUNEȚI LIMITĂRI ȘI PLAFONĂRI ÎN INTERESUL UNOR GRUPURI ÎNGUSTE? ACESTEA-S POLITICI DE DEZVOLTARE A STATULUI? MAI DEGRABĂ SUNT NIȘTE POLITICI DE DISTRUGERE COMPLETĂ A SATELOR/ORAȘELOR ȘI FAVORIZARE EVIDENTĂ A UNOR AGENȚI ECONOMICI MARI/MONOPOLIȘTI."

zintă un regres colosal în calea reformei descentralizării și consolidării autonomiei locale, precum și un semnal de neîncredere și dispreț total față de administrația publică locală. În multe din țările europene, autoritățile locale au chiar și dreptul de a stabili taxe locale noi, suplimentare la cele prevăzute de legislația națională, nu doar să stabilească mărirea acestora. Or, în privința Moldovei, Consiliul Europei în raportul

său de monitorizare a democrației locale și regionale tocmai remarcă lipsa libertății autorităților locale de a stabili taxe și lipsa autonomiei financiare. Înlăturarea plafoanelor maxime pentru taxele locale a fost apreciată ca o avansare considerabilă în domeniul consolidării autonomiei locale și reformei de descentralizare, iar acum o eventuală reintroducere ar însemna un semnal negativ și regres imens, un semn de inconsecvență și o pierdere a încrederii față de guvernarea centrală din partea autorităților locale.

APL este unul dintre cei mai importanți și fideli parteneri ai Ministerului Finanțelor, în aspectul susținerii dialogului cu FMI, necesității creșterii veniturilor. Dvs. tratați APL în baza unor acte ocazionale, izolate, ca pe un impediment pentru business-ul local, dar nu este o percepție corectă. Noi ne-am ciocnit cu acest lucru cu trei ani în urmă, dar, până la urmă, în afară de câteva situații irelevante, nu ni se aduceau exemple clare în care APL ar fi pus presiune. Credeți că se găsește un primar rațional care să alunge oamenii de afaceri, cine să își taie singur creanga de sub picioare? Noi pledăm pentru descentralizare și în domeniul economic, astfel încât APL să poată contribui la dezvoltarea business-ului prin aplicarea politicilor proprii, nu celor dominate de stat, cu viziuni uniforme, care nu sunt ajustate la realitățile din teritoriu. Nu poți, fiind în capitală, să aplici o regulă pentru toți. Sunt foarte mulți factori care deosebesc o localitate de alta – suprafață, numărul de agenți economici, potențialul comercial. Prin aplicarea limitelor, a plafonării, legi mâinile APL. De ce nu am permite APL să aplice politicile proprii? **Noi, de 25 de ani, nu avem astfel de politici – toate strategiile noastre prevăd dezvoltarea economică, dar economia de la asta știm unde se duce – tot în jos și în jos. Aici e o mare problemă și trebuie să o conștientizăm.** Un alt aspect – noi avem nevoie de un format de discuții normal, specializat, ca să putem discuta tehnic, metodic, ca fiecare problemă să fie dezbătută în detaliu, să ne expunem toate argumentele și să identificăm soluții. Consider că în 90 la sută din situații poate fi găsit un consensus. Cât privește plafonarea – noi înțelegem foarte bine presiunea pe care o exercită business-ul mare, dar nu sunt sigur că pentru ei acest aspect este o problemă. Aș vrea să dispunem de o analiză cât de mare este ace-

astă presiune și dacă este așea și în ce măsură mediul de afaceri se simte amenințat de taxele locale, comparativ cu alte probleme. Aici sunt două probleme de fond peste care noi nu putem păși. Dvs. propuneți cote, dar, de fapt, vă propuneți un lucru imposibil. Situația este atât de diversă în teritoriu că orice plafoane ați pune ele nu vor fi corecte. Republica Moldova a atins un nivel de dezvoltare a principiilor autonomiei locale. Noi avem atâtea discuții, atâtea legi, suntem atât de departe în comparație cu vecinii noștri. La nivel de mentalitate, de legislație am evoluat mult. Doar că noi nu avem continuitate și nu respectăm până la capăt acest concept. Ținând cont de nivelul la care am ajuns, plafonarea nu e nimic altceva decât o profundă încălcare a principiilor autonomiei locale. Dacă nu aveți încredere în expertiza noastră, acest lucru îl spune foarte clar Curtea Constituțională. Nu înțeleg, de ce atâtea discuții? Hai, mai bine să stabilim foarte clar principiile și criteriile, pentru că aceasta este constituțional. Dar acum suntem aruncați cu un pas înapoi, iarăși inițiem discuții, iarăși creștem tensiunea.

În concluzie, declarațiile unora că APL stabilesc taxe mari și insuportabile sunt simple insinuări și nu corespund adevărului. Regula nu trebuie începută de la plafonarea taxelor locale și nu trebuie să-i prezentăm pe edilii locali ca pe niște monștri. E în interesul APL să mențină relații corecte cu agenții economici, astfel încât aceștia să fie interesați să activeze în localitatea noastră. **Cine vinde vaca care dă lapte??? E un nonsens!!!**

Iată de ce toate aceste aspecte trebuie să fie discutate serios și în prealabil. Înainte de a apărea și a bulversa societatea și APL cu consecințe imprevizibile. De aceea, CALM a propus de mai multe ori stabilirea unui mecanism instituționalizat și permanent de dialog între Ministerul Finanțelor și APL/CALM, care să permită discutarea la timp și soluționarea operativă a problemelor. Propunem în continuare în regim de urgență de a forma un grup de lucru comun CALM și Ministerul Finanțelor, în cadrul căruia să fie discutate toate problemele/acțele ce vizează APL.

**Editorial de Viorel FURDUI,
director executiv CALM**

VIOREL FURDUI, DIRECTOR EXECUTIV CALM: "PRIN ASTFEL DE ACTE, ESTE ȘTIRBITĂ ESENȚIAL IMAGINEA INSTITUȚIILOR STATULUI ATĂT ÎN FAȚA AUTORITĂȚILOR LOCALE ȘI OPINIEI PUBLICE NAȚIONALE, CĂT ȘI ÎN RAPORT CU STRUCTURILE INTERNAȚIONALE ȘI PARTENERII DE DEZVOLTARE. ÎN LOC DE ACȚIUNI CONCRETE ȘI EFECTIVE PROMISE ÎN DOMENIUL DESCENTRALIZĂRII, ARE LOC UN PROCES INVERS DE LIMITARE A AUTONOMIEI LOCALE ȘI ÎNCĂLCARE CONTINUĂ A DREPTURILOR ȘI INTERESELOR COMUNITĂȚILOR LOCALE DIN REPUBLICA MOLDOVA!"

PRIMARII SPUN "NU"

PLAFONĂRII TAXELOR LOCALE!!!

Noua tentativă de plafonare a taxelor locale încalcă flagrant prevederile autonomiei locale și Constituția. Este declarația făcută de reprezentanții Congresului Autorităților Locale (CALM). Astfel, primarii se arată profund indignați de modificările la politica bugetar-fiscală pentru anul 2017, care prevăd cote pentru taxele locale. Potrivit lor, în condiții de criză și așa profundă, primăriile vor ajunge la sapă de lemn, în lipsa pârghiilor de suplimentare a bugetelor locale.

Edilii solicită, în regim de urgență, inițierea unor discuții în format îngust, pe fiecare compartiment în parte, astfel încât fiecare dintre părțile implicate să-și poată expune punctul de vedere. În context, reprezentanții APL declară că ei sunt cei mai interesați de faptul ca agenții economici să beneficieze de condiții bune, care să-i determine să-și dezvolte afacerea. Totodată, edilii demontează mitul că APL ar stabili taxe mari și insuportabile pentru oamenii de afaceri, calificând aceste declarații drept simple insinuări care nu corespund adevărului. În context, edilii, care reprezintă toate raioanele țării, spun că plafonarea taxelor locale, cu regret, poate fi considerată încă o acțiune negativă în șirul altor măsuri de constrângere, limitare și de exercitare a presiunii asupra primarilor. Pe lângă gravele probleme cu care se confruntă primarii în așa domenii ca achizițiile publice, finanțele locale, personal, competențe, controale, se va adăuga încă una.

GHEORGHE RĂILEANU,
PRIMAR DE CIMIȘLIA:

"ÎN LOC SĂ MICȘOREZE POVARA LOR DIN CONTUL ALTOR CONTRIBUȚII PE CARE SUNT OBLIGAȚI SĂ LE ACHITE, DE EXEMPLU FONDUL PENTRU PENSIONARE, ASIGURAREA MEDICALĂ, CARE SUNT FOARTE MARI, EI AU DECIS SĂ-I DUCĂ DE NAS CU O BOMBONICĂ, SĂ LE ARATE CĂ, ADICĂ, NOI VA SUSȚINEM ȘI O FAC PE CONTUL APL!"

"Implicarea autorităților centrale în problema taxelor locale încalcă principiile autonomiei locale și dacă nu se respectă principiile de bază ale funcționării autorităților publice, atunci nici nu prea avem ce aștepta în privința modernizării, dezvoltării țării. Rămânem o țară în care se guvernează fără respectarea legislației și a transparenței ac-

tului de guvernare, caracteristică esențială a unei societăți democratice. Cred că cei care au elaborat și vor să impună această plafonare înțeleg perfect că ceea ce fac nu este corect din punct de vedere legal, dar încearcă să se "jocă" cu antreprenorii din țară. În loc să micșoreze povara lor din contul altor contribuții pe care sunt obligați să le achite, de exemplu fondul pentru pensionare, asigurarea medicală, care sunt foarte mari, ei au decis să-i ducă de nas cu o bombonică, să le arate că, adică, noi va susținem și o fac pe contul APL. Problema principală este că, în mod normal, banii care se adună din contribuțiile cetățenilor se împarte în mod echitabil între administrația publică centrală, mediul de afaceri sau economia reală, administrația publică locală, sindicatele, fondurile de pensionare. La noi în țara administrația centrală ia aproape totul și din ce a mai rămas la autoritățile publice locale și de acolo vrea să mai ia ceva. Ca și mulți din colegii mei, cred că cineva face lobby pentru niște interese care se leagă, după părerea mea, de afacerile cu combustibil, jocurile de noroc, sunt domenii în care se rulează sume mai mari de bani și veniturile sunt mai consistente și, în consecință, taxe mai mari. Dacă se plafonează taxele locale se va ajunge ca întreprinzătorii mici și mijlocii să plătească aceleași taxe ca antreprenorii mari. În prezent, un întreprinzător mic plătește cam 1000-1500 de lei taxe locale, dacă plafonarea va fi la 10.000, cel care trebuie să plătească 100.000 sau 70.000, pentru că sunt unii care au suprafețe comerciale foarte mari, chiar enorme, va ieși că plătește la fel ca proprietarul unui magazin foarte mic. Va fi o inechitate față de întreprinzătorii mici și mijlocii. Ei sunt cei care vor fi discriminați. Statul declară că susține întreprinzătorii mici și mijlocii, dar, de fapt, lovește direct în ei, protejând marii întreprinzători, magazinele comerciale mari, companiile petroliere și creând astfel condițiile perfecte pentru o concurență neloială și nesănătoasă în mediul economic local. Taxele aplicate companiilor petroliere sunt mai mari. O benzinărie, spre exemplu, plătește 40.000, dacă comercializează și gaz, taxa se ridică la 50.000. Până acum s-au conformat fără să crâcnească. Dar se pare că există niște interese în aceste firme petroliere. Se pare că firmele care au ca obiect de activitate desfacerea produselor petroliere au un lobby puternic.

CC a dat verdictul și în partea constatată se face clar referire la principiile de bază ale autonomiei locale, că este un drept al APL și argumentele cu care vin autoritățile centrale în favoarea plafonării sunt absolut nejustificate, pentru că primarii sunt primii care au interesul să dezvolte mediul local de afaceri și să creze condiții favorabile pentru înflorirea acestuia. Totodată, orice taxă, orice impozit are un scop de regularizare a mediului de afaceri, de a stimula sau tempera unele sectoare. Taxele locale sunt folosite de APL ca un instrument pentru a atinge niște scopuri economice concrete pentru dezvoltarea localității și acum practic nu se ia acest instrument.

O să organizăm proteste, apoi o acțiune la CC. Cred că trebuie să informăm și autoritățile europene care ne susțin și care alocă foarte mulți bani pentru întărirea administrației publice centrale. Trebuie să ne adresăm și la donatori, la ambasadorii statelor care susțin RM."

ALEXANDRU BOTNARI,
PRIMAR DE HÂNCEȘTI:

"PRIMARII AU RĂMAS ÎMPIȘI LA PERETE: IMPOZIT RUTIER – NU AVEM, SA ASTUPĂM O GROAPĂ – NU AVEM CU CE. CE SĂ MAI VORBIM DESPRE AMENAJAREA TERITORIULUI, ÎN SITUAȚIA ÎN CARE NE REVIN DIN PLAFONĂRI DOAR PUȚIN PESTE 200 DE MII?"

"Probleme sunt, dar încercarea de a plafona taxele locale tensionează situația din APL. Astăzi un primar, un consiliu local se gândește unde, ce să facă ca să aibă venituri locale. Cabinetele medicale, birourile notariale nu plătesc nicio taxă locală, deși prestează servicii cu sume mari de bani. S-au construit frigidere din granturi externe, se deschid întreprinderi de textile, activități independente de comerț, dar nu se plătesc taxe locale. Luați în considerație unde duce cetățeanul banul și din banul respectiv să revină și ceva autorităților publice locale. Și atunci o să dispară multe aspecte negative. De exemplu, taxele impuse pentru benzinării și cazinouri – impunerea acestora nu i-a alungat pe agenții economici din Hâncești, cum erau șapte, și acum sunt șapte. Pe de altă parte, o benzinărie dintr-un sat cum poate plăti 80 de mii de lei? De aceea, toate lucrurile trebuie cântărite, analizate. Autoritățile locale sunt cele mai interesate în atragerea de investiții, deschiderea locurilor de muncă și ca mediul de afaceri să vină în localitățile respective și să se simtă confortabil. Sunt niște lucruri foarte clare și evidente. De aceea, în majoritatea covârșitoare a autorităților locale, deciziile privind taxele locale sunt adoptate ținându-se cont de posibilitățile antreprenorilor și în colaborare cu ei. Avem multe lucruri care nici nu se regăsesc în plafon. Primarii au rămas împinși la perete: impozit rutier – nu avem, sa astupăm o groapă – nu avem cu ce. Ce să mai vorbim despre amenajarea teritoriului, în situația în care ne revin din plafonări doar puțin peste 200 de mii?"

CONSTANTIN COJOCARU,
PRIMAR DE EDINEȚ:

"TAXELE NU LE PUNE PRIMARUL, CI SUNT STABILITE DE TOATE FORȚELE POLITICE DIN TERITORIU ȘI CRED CĂ NICIUN PARTID POLITIC TEAFĂR LA MINTE, CARE ANALIZEAZĂ LUCRURILE, NU-ȘI VA PERMITE NICIODATĂ SĂ PUNĂ PE CINEVA ÎN DIFICULTATE. CEI DIRECT PROTEJAȚI DE PLAFONARE SUNT AGENȚII ECONOMICI MARI, IAR CEI MICI VOR PUȘI ÎN SITUAȚIA SĂ PLĂTEASCĂ TAXE LA NIVELUL CELOR MARI!"

"Cred că este o încercare a marilor agenți economici, care dețin spații comerciale mari, a marilor distribuitori de produse petroliere și proprietari ai unor rețele de stații de alimentare cu combustibil de a influența anumiți membri ai guvernului, care, direct sau indirect, caută să promoveze inițiativa privind plafonarea taxelor locale. Curtea Constituțională a decis în acest sens și consider că orice încercare de acest gen din partea unui ministru, a unui sau altui funcționar de nivel central, nu este altceva decât un atentat la drepturile APL. CALM nu va permite să se întâmple acest lucru, pentru că și atunci când s-au plafonat prima dată taxele noi ne-am exprimat și expus opiniile foarte hotărât, am organizat și un protest în Piața Marii Adunări Naționale. Plafonarea taxelor atentează direct la bugetele APL de nivelul întâi. În pofida afirmațiilor celor care încearcă să-i protejeze pe agenții economici mari, nu cred că taxa locală afectează atât de mult sau pronunțat pe un agent economic sau altul, pentru că taxa locală prin definiție înseamnă dezvoltare locală, iar fiecare agent economic conștientizează acest lucru. Cuantumul taxelor este diferențiat și se stabilește după anumite criterii: după amplasare, dacă agentul economic deține până la 20 m², până la 100m² sau 1000m², Nimeni nu cunoaște mai bine situația în teritoriu decât consilierii locali, pentru că taxele nu le pune primarul, taxele sunt stabilite de toate forțele politice care le votează în teritoriu și cred că nici un partid politic teafăr la minte, care analizează lucrurile, nu-și va permite niciodată să pună pe cineva în dificultate. Cei direct protejați de plafonare sunt agenții economici mari, iar cei mici vor puși în situația să plătească taxe la nivelul celor mari.

PRIMARII SPUN "NU"

PLAFONĂRII TAXELOR LOCALE!!!

Pot să va vorbesc despre ceea ce se întâmplă în cadrul primăriei din Edineț, unde odată la 4-5 ani sunt revăzute taxele, practic cu rata de creștere a inflației și nu mai mult de 15-20%. Majorăm, dar nu foarte mult, căci înțelegem foarte bine că nu-i putem "îngropa" pe agenții economici, cu atât mai mult că niciun ministru nu a menționat vreun agent economic căruia sa-i fi fost lezată vreun drept.

Dacă nu găsim o cale de comunicare și înțelegere la guvern o să recurgem fără doar și poate la arbitrajul Curții Constituționale."

**NICOLAE TUDOREANU,
PRIMAR DE FEȘTELIȚA:**

"SUNT ATÂTEA PROBLEME LA NIVELUL CENTRAL CĂ DACĂ S-AR OCUPA DOAR CU REZOLVAREA ȘI SOLUȚIONAREA ACESTORA AR AVEA DE LUCRU PENTRU 100 DE ANI ÎNAINTE. PROBLEMA ESTE CĂ, FIIND RESTANȚIERI LA STRATEGIA DE DESCENTRALIZARE, UITE CĂ AU GĂSIT UN FLEAC, O CHICHIȚĂ, PRIN CARE ÎNCEARCĂ SĂ SUSTRAGĂ ATENȚIA DE LA LUCRURI MULT MAI IMPORTANTE CE ȚIN DE DESCENTRALIZARE!"

"Povestea cu plafonarea este, de fapt, o tactică birocratică. Pentru că nimeni nu a aplicat exagerat taxele locale. Dezbaterile pe tema plafonării s-au inițiat, părerea mea, doar pentru a distra de la problemele importante cu care se confruntă APL și a ne pierde timpul cu discuții inutile. Nu e treaba ministerului să facă calcule când e vorba de taxe locale, care prin natura și specificul lor exclud din start intervenția autorităților centrale în ceea ce privește aplicarea și administrarea lor. Autoritățile centrale nu trebuie să consume efort și să-și bată capul de autoritățile locale, pentru că au alte treburi mult mai importante. Modul în care operează și acționează ministerul ne împinge spre o arhicentralizare doar ca să arate că ei, funcționarii de la minister, sunt specialiști. Această plafonare contravine nu numai deciziei Curții Constituționale, ci și principiilor Cărții Euro-

pene pentru Autonomie Locală. Dreptul de a gestiona taxele locale ține de APL, iar autoritățile centrale nu ar trebui să piardă timpul și resursele ca să facă calcule și simulări. Pentru cine le fac? Sunt atâtea probleme la nivelul central că dacă s-ar ocupa doar cu rezolvarea și soluționarea acestora ar avea de lucru pentru 100 de ani înainte. Problema este că, fiind restanțieri la strategia de descentralizare, uite că au găsit un fleac, o chichiță, prin care încearcă să sustragă atenția de la lucruri mult mai importante ce țin de descentralizare.

Această inițiativă nu afectează doar activitatea APL, ci și imaginea Republicii Moldova în raport cu reformele, angajamentele pe care și le-a asumat conducerea țării în prezența primului ministru și al reprezentanților puterilor regionale. Guvernul Republicii Moldova și-a asumat în scris că va continua procesul de descentralizare, că nu se va implica în procesul de dirijare a problemelor ce țin de baza fiscală locală. Aici e buba. Există un vacuum între ceea ce și-au asumat liderii naționali și șefii instituțiilor administrative centrale.

Riscurile și probleme cu care s-ar confrunta mediul de afaceri legat de taxele locale să fie lăsate pe seama politicienilor locali, pentru că de aici reiese autonomia locală: în cazul în care se exagerează în privința aplicării taxelor la bugetul local, consiliile locale nu vor întruni voturile necesare pentru promovarea lor, pentru că în majoritatea lor membrii consiliilor sunt și agenți economici. Sunt doar câteva interese ce țin de stațiile PECO și jocurile de noroc. Problema referitoare la taxele locale nu ține de competența APC. De ce își pierde vremea? Au atâtea chestii și au atâtea rezerve pentru a aduce bani la nivel central. Noi cât de cât avem o autonomie locală. Legislația națională prevede că aplicarea taxelor locale ține exclusiv de competența APL și autoritățile centrale n-ar trebui să-și consume energia făcând munca noastră, făcând "acte de caritate" pentru APL de care nimeni nu are nevoie și care mai mult încurcă lucrurile.

Este Carta Europeană a Autonomiei Locale. În cazul în care legile naționale se bat cap în cap se ține cont și se iau ca bază angajamentele internaționale. Și dacă, prin definiție, taxele locale sunt impozite locale, atunci în mod automat și incontestabil sunt de competența APL, atât în ceea ce privește modalitatea de stabilire a cuantumului, facilităților, scutirilor, cât și a modului de colectare și gestionare a acestora. Avem probleme cu facilitățile legate de impozitele proprii care reduc de la an la an bazele fiscale și nicio autoritate nu-și bate capul de asta. Direcția Politici de la Ministerul Finanțelor, care nu recunosc facilitățile de la nivel central, reduc de la an la an baza de venituri proprii, nemaivorbind de taxele locale care nu fac parte din veniturile fiscale. Sunt foarte încurcate lucrurile!"

**VIOREL DANDARA,
VICEPRIMAR DE ORHEI:**

"VREAU SĂ FAC REFERINȚĂ LA DECIZIA CURȚII CONSTITUȚIONALE. EU NU ÎNȚELÉG, PENTRU CE MAI DISCUTĂM DACĂ ACEASTĂ PLAFONARE VINE ÎN CONTRADICȚIE CU PRINCIPIILE AUTONOMIEI LOCALE? ESTE NECONSTITUȚIONAL SĂ IEI DE LA APL COMPETENȚA CONSTITUȚIONALĂ DE A STABILII CUANTUMUL TAXELOR LOCALE. AUTORITĂȚILE CENTRAL TREBUIE SĂ STABILEASCĂ DOAR REGULILE DE JOC!"

"Trebuie să discutăm constructiv, dar ceea ce se întâmplă până acum denotă că nu avem un dialog consistent. Dacă toți vorbim, ne expunem punctual de vedere, dar cineva doar decide, nu cred că e schema potrivită. Din păcate, statul nu poate altfel, dar haideți să o aducem la o limită rezonabilă. Toți cunoașteți despre proiectul investițional pe care-l avem la Orhei, este un exemplu de investiții serioase. Vreau să vă zic că, mai mult de un an de zile au durat negocierile. Vreau să menționez că niciodată nimeni nu a menționat necesitatea de a avea o previziune oarecare, în pofida faptului că taxa pentru amenajarea teritoriului la Orhei este de 140 de lei, pe când la Chișinău e de 120 de lei. Pe de o parte, ar fi bine ca să existe plafonarea aceasta de 120 de lei, dar noi nu putem compara capitala cu localitățile mai mici. Deja de ani de zile taxa e neschimbată și ea nu influențează business-ul. Dacă e să ne referim la taxa pentru amenajarea teritoriului, la Chișinău poate fi și 80 de lei, pentru că aici e concentrate practica tot business-ul din Moldova. Am încercat să găsim o limită rezonabilă, am încercat să găsim, în calitate de specialist, câteva criterii, dar nu mi-a reușit. E foarte complicat și oricât de tare v-ați strădui, n-o să găsiți un nivel rezonabil, pentru că fiecare localitate are specificul său. Vreau să fac referință la decizia Curții Constituționale. Eu nu înțeleg, pentru ce mai discutăm dacă această plafonare vine în contradicție cu principiile autonomiei locale? Este neconstituțional să iei de la APL competența constituțională de a stabili cuantumurile taxelor locale. Autoritățile centrale trebuie să stabilească doar regulile de joc!"

**VALENTINA CASIAN,
PRIMAR DE STRĂȘENI:**

"ACEASTĂ DISCUȚIE ESTE INUTILĂ, DEOARECE ESTE ÎN AFARA CADRULUI LEGAL. ȘI NOI NU VOM CEDA PRESIUNILOR, CARE SE EXERCITĂ LA NIVEL LOCAL. NOI AM FOST ALEȘI DIRECT DE POPOR, NOI NE FUNDAMENTĂM ACTIVITĂȚILE PE LEGE ȘI ÎN INTERESUL OAMENILOR, NU A UNOR CERCURI ÎNGUSTE!"

"Taxele nu sunt stabilite în mod autoritar de către primar, dar de către consiliul local, care are o reprezentare amplă. Credeți-mă, nimeni nu are interesul să suprimă business-ul, ba dimpotrivă. În Strășeni sunt două zone economice libere și niciun investitor, niciun rezident, acestor investitori doar ca să-I atragem în localitatea noastră. În bugetul local, taxele ocupă trei

la sută. Dacă avem competențe, atunci trebuie să se ridice la un alt nivel financiar. Nu putem, în calitate de administrator ai acestor localități, să ne exercităm atribuțiile. Aceași taxa pentru posesorii unităților de transport, care nu este la nivel local, dar bățiile de cap cu șoferii noi le avem. Această discuție este inutilă, deoarece este în afara cadrului legal. Și noi nu vom ceda presiunilor, care se exercită la nivel local. Noi am fost aleși direct de popor, noi ne fundamentăm activitățile pe lege și în interesul oamenilor. Decizia de plafonare este, din start, ilegală, pentru că, așa cum au menționat colegii mei, nu e în spiritul autonomiei locale și vine în contradicție cu hotărârea Curții Constituționale!"

Amintim că, Ministerul Finanțelor a lansat la 5 august 2016 consultarea publică privind proiectul de lege cu privire la realizarea politicii fiscale și vamale pentru 2017. Proiectul prevede plafonarea taxelor locale, fapt criticat de CALM și care vine în contradicție crasă cu principiile autonomiei și descentralizării locale.

"ÎN CONDIȚIILE ACTUALE, VEDEM CĂ CEI CU PUFUȘORUL PE BOTIȘOR CAUTĂ PAIUL ÎN OCHII PRIMARILOR, DAR NU OBSERVĂ BÂRNA CARE ATÂRNĂ OSTENTATIV DIN AI LORI!"

Fabulele revin în actualitate. Rămâne valabilă fabula înțeleptului Donici, care remarcă, în fabula "Vulpea și bursucul" că, cităm clasicul: "Eu cam ades vedeam că tu pe botișor aveai și pufușor!" În condițiile actuale, vedem că cei cu pufușorul pe botișor caută paiul în ochii primarilor, dar nu observă bârna care atârnă ostentativ din ai lor.

Așadar, în atenția Ministerul Finanțelor și celui al Economiei! Când o să începem să învățăm ceva și o să încetăm să ne batem joc de Satele și Orașele noastre? Atunci cazinourile, iar astăzi PECO, băncile, piețele angro etc.?!

Va amintim că, tot acești agenți economici, trei ani în urmă, erau unii dintre liderii din umbră ai promovării plafonării taxelor locale!!! Săracii de ei, se plâneau pe APL că le pun taxe locale prea mari! Deci iată ce fel de agenți economici protejați cu adevărat, sub paravanul așa-numitei „griji” pentru mediul de afaceri!? Atunci cazinourile, iar astăzi PECO, băncile, piețele angro etc. Acești agenți economici sunt cumva afectați și oropsiți? Ba din contră. Vedem tot mai multe benzinării, piețe, bănci etc. În același timp, mediul de afaceri mic și mijlociu, care nu ridică problema taxelor locale, se sufocă și nu poate să se dezvolte!!!

Iată câteva aspecte nu prea plăcute și foarte actuale pentru cei ce gestionează domeniul finanțelor publice și economiei.

Acum autoritățile vorbesc despre prejudicierea bugetului de stat. Dar am dori să amintim despre prejudiciile cu mult mai mari pe care le-au suferit bugetele locale (zeci de milioane doar pentru Chișinău) câțiva ani în urmă, atunci când au fost in-

troduse plafoane la taxe locale, iar unii din principalii promotorii și beneficiarii din umbră a acestor măsuri au fost anume cazinourile și jocurile de noroc, alături de alți „săraci” precum stațiile pece, supermarket-urile, bazele angro. Apropos, atunci argumentele Ministerului Finanțelor și parlamentarilor, care le fac lobby, au fost că, cică, mediul de afaceri suferă din cauza APL și trebuie protejat! În timp ce, în realitate și în rezultatul acestor acte iresponsabile și cu mari suspiciuni de corupție din partea „aleșilor poporului”, acest așa-numit mediu de afaceri a continuat să prejudicieze bugetul de stat și mai ales bugetele locale, lipsind de fapt locuitorii orașelor și satelor de drumuri, apă, canalizare etc.!!!! Noroc

"AUTORITĂȚILE LOCALE SUNT ÎMPOTRIVA UNOR POLITICI NECHIBZUTE, UNILATERALE, NEJUSTIFICATE SI RUPTE DE REALITATE A UNOR MINISTERE CARE, DE FAPT, DISCREDITEAZĂ GUVERNUL, EFORTUL/ANGAJAMENTELE SALE PE DOMENIUL DESCENTRALIZĂRII ȘI TENSIONEAZĂ INTENȚIONAT SITUAȚIA, ÎMPINGÂND APL SPRE ACȚIUNI RADICALE!"

VULPEA, BURSUCUL ȘI... PLAFONAREA TAXELOR LOCALE. REFORME DIN CONTUL APL

sau

O NOUĂ TENTATIVĂ DE A JEFUI SATELE ȘI ORAȘELE DIN MOLDOVA!

că această mare nedreptate a fost declarată neconstituțională și lucrurile au revenit la normal. Însă, cine din funcționarii și deputații promotori ai unor astfel de inițiative a răspuns pentru prejudiciul de zeci și sute milioane de lei cauzat bugetelor Locale? Pentru timpul, resursele financiare și umane irosite în procesul de revenire la normalitate?

Oare nu din această cauză conducerea actuală a Ministerului Finanțelor, prin revenirea la ideea plafonării taxelor locale, sub paravanul unei griji false față de mediul de afaceri, în realitate promovează interesele înguste ale unor cercuri

toate aceste lucruri frumoase în lipsa resurselor la APL pentru drumuri, apă, canalizare, deșeurii, alte condiții vitale pentru oameni și afaceri??? Cine va veni în satele și orașele noastre, dacă VOI, prin diferite căi trăgănați procesul de descentralizare (inclusiv economică) și lipsiți APL de resursele necesare? Este ușor să fii tare și să faci politici din contul APL? Numai că sunt oare acestea politici cu adevărat? Sau mai degrabă o mimare, iar în raport cu bugetele locale - JAF în plină zi!!!

Autoritățile locale sunt ÎMPOTRIVA unor politici nechibzute, unilaterale, nejustificate și rupte de realitate a unor ministere care, de fapt, discreditează Guvernul, efortul/angajamentele sale pe domeniul descentralizării și tensionează intenționat situația, împingând APL spre acțiuni radicale! Se creează impresia că cineva, în mod total iresponsabil, testează răbdarea APL. Doar pe parcursul acestui an APL au fost supuse mai multor experimente care au complicat foarte mult activitatea lor și care acum recent au culminat cu reducerea semnificativa a veniturilor (transferurilor generale)! La care, de parcă nu ar fi suficient, MinFin mai vine încă și cu această idee de plafonare a taxelor locale!!!! Creând problema din nimic și călcând în mod vădit peste tot și toate: opinia APL, decizia Curții Constituționale, angajamentele Guvernului pe plan

intern și extern, legile și documentele aprobate în ultimul timp din domeniul descentralizării și autonomiei locale etc.....?! Totuși, sperăm foarte mult că în cadrul guvernului se va găsi suficientă rațiune de a stopa acest abuz și a nu agrava situația! Cu atât mai mult că unii membri ai guvernului cunosc foarte bine situația, fiind chiar autori ai sesizării la Curtea Constituțională ceva timp în urmă, în rezultatul căreia plafonarea a fost declarată NECONSTITUȚIONALĂ!!!

de afaceri? Este o rușine mare! În locul cazinourilor de atunci, acum în umbra inițiativelor date ale Ministerului Finanțelor stau, de fapt, stațiile pece, piețele angro, băncile și instituțiile financiare și alți mari „săraci” care dintotdeauna au căutat profituri cât mai mari, inclusiv din contul dezvoltării comunităților locale.

Apropos, domnilor Miniștri, vorbiți mult despre mediul de afaceri, locuri de muncă, atragerea investițiilor și alte lucruri frumoase. Dar răspundeți, vă rog, la o întrebare simplă: cum pot fi realizate

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A PUS PUNCTELE PE "I", GUVERNUL PUNE BEȚE ÎN ROATE!

Justiția pare oarbă, conform ultimelor sondaje, dar dreptatea triumfă din timp în timp și pe meleaguri mirotice. În luna ianuarie, 2014, Curtea Constituțională a luat o decizie fără precedent, una pe care au așteptat-o nu numai edilii locali, dar și întreaga societate civilă. Înalta Curte a anulat, ca fiind contrară Legii Supreme, plafonarea taxelor locale, instituită la sfârșitul anului 2013 de Parlament și criticată în termeni duri de autoritățile publice locale. Decizia a urmat

după dezbateri în contradictoriu între autorii sesizării, magistrații Curții, pe de o parte, și reprezentanții Parlamentului și Guvernului, pe de alta. Hotărârea Curții Constituționale este una definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, iar acest lucru determină autoritățile centrale să găsească un compromis cu APL. În ziar am inserat spicuri din ședința istorică a CC, care confirmă cu lux de amănunte că modificările operate de deputați nu numai că sunt în totală neconcordanță cu buchia legii, dar și în evidentă disonanță cu angajamentele guvernării și așteptările APL în ceea ce privește procesul de descentralizare.

În debutul ședinței, autorii sesizării, deputații liberali, Valeriu Munteanu și Gheorghe Brega au reiterat că, prin plafonarea taxelor locale, Parlamentul RM a încălcat flagrant dispozițiile legale ce țin de autonomia locală, predictibilitatea și stabilirea raporturilor juridice, prin faptul că în ultima zi a anului în curs, în mod unilateral și abuziv, a anulat 12 taxe locale și a stabilit cote maxime ale celor existente. Este vorba de taxe locale pentru amenajarea teritoriului, organizarea licitațiilor și loterilor, amplasarea publicității, aplicarea simbolicii locale, pe unitățile comerciale și de prestări servicii de deservire socială, de piață s.a. Totodată, a fost anulată taxa pentru colectarea deșeurilor și pentru parcare. Proiectul acestei legi nu a fost avizat nici de ministerul Finanțelor, nici de Comisia parlamentară administrație publică, au menționat autorii sesizării. „Legea privind sistemul bugetar și procesul

bugetar prevede expres că până la 5 decembrie a fiecărui an, Parlamentul adoptă Legea bugetară anuală, iar până la această dată politica bugetar-fiscală trebuie să fie deja adoptată, promulgată și publicată, deoarece Bugetul de Stat se reperează pe prevederile politicii bugetar-fiscale. Neglijând această prevedere, Parlamentul a adoptat politica bugetar-fiscală abia pe 23 decembrie 2013, iar publicarea s-a făcut abia pe

VALERIU MUNTEANU, DEPUTAT PL:
"ERA MAI MULT DECÂT EVIDENT
CĂ MODIFICĂRILE RESPECTIVE CU
PRIVIRE LA PLAFONAREA TAXELOR
LOCALE AU SCOPUL DE A CONTROLA
ADMINISTRAȚIILE PUBLICE LOCALE"

31 decembrie. Plafonarea a dus la deficitul de surse și obligau autoritățile locale să solicite ajutor de la centru pentru soluționarea unui șir de probleme economice. Posibil, autoritățile presupuneau acordarea unui astfel de ajutor în schimbul unor servicii. Era mai mult decât evident că modificările respective cu privire la plafonarea taxelor locale au scopul de a controla administrațiile publice locale. Eu cred că a existat rea-credință, pentru că municipiul Chișinău are litigii cu cel puțin 80 de agenți economici mari, dintre care cele mai nemulțumite sunt cazinourile, care au datorii pe anul trecut la taxele locale de aproximativ 90 de milioane de lei. Iată că acești agenți economici nu au dorit să plătească taxele pe care le consideră mari, absolut întâmplător a venit această lege care le-a stabilit niște taxe modice, iar Codul fiscal spune că dacă vine o lege fiscală mai blândă, ea are și efect retroactiv. De aceea, ne duce la gândul că există o interacțiune și o înțelegere între parlamentari și cazinouri. Dacă legea rămânea constituțională, atunci acești agenți economici

nu ar mai fi întors 90 de milioane bugetului municipiului Chișinău și pentru anul acesta bugetul mai pierdea 50 de milioane. Dar așa ei au să achite și cele 90 de milioane, și pe acestea 50".

Curtea a observat că normele contestate nu au figurat în proiectul de lege aprobat de Guvern și transmis Parlamentului spre aprobare. Respectivul amendament au fost incluse în proiectul legii ulterior adoptării la 17 decembrie 2013 de către Parlament a proiectului de lege în prima lectură. Atât Parlamentul, cât și Guvernul, nu au putut comunica instanței de jurisdicție constituțională identitatea autorului (autorilor) amendamentelor, atribuind autoratul Comisiei economie, buget și finanțe. La 23 decembrie 2013 Parlamentul a adoptat prevederile contestate, în lipsa acceptului Guvernului.

**ALEXANDRU TĂNASE,
PREȘEDINTE CC:**
"GUVERNUL ESTE CEL CARE ARE
URECHI, CAP ȘI PICIOARELE PE
PĂMÎNT, EL ESTE ACEL CARE TREBUIE
SĂ TEMPEREZE MEREU ȘI SĂ-I SPUNĂ
CĂ, UITE, ASTA NU POȚI SĂ VOTEZI,
DEOARECE NU AI BANI!"

Victor Barbăneagră: Impozitele mari vor genera majorarea prețurilor pentru consumatorii finali. Există cazuri când importatorii de produse petroliere erau nevoiți să achite taxe de la 18 mii lei al 108 mii lei și mai mult. În această situație, agenții economici sunt nevoiți să majoreze costul serviciilor sale, fapt care va influența creșterea prețurilor și cheltuielile suplimentare, care vor fi suportate de cetățenii. În lipsa plafonului, au de suferit agenții economici. Dar, în final, tot autoritățile publice locale vor pierde. Fiindcă punând taxe

destul de mari, nu vor încasa acele surse pe care și le planifică. Va pierde comunitatea. Noi credem că trebuie să fie plafon, dar ne vom conforma deciziei CC. Plafonarea taxelor locale ar duce la îmbunătățirea climatului de afaceri și majorarea numărului de locurile de muncă, însă, cel mai probabil, va trebui să mai așteptăm.

Alexandru Tănase: Articolul 131 din Constituție spune foarte clar că toate legile, amendamentele, inclusiv din prag bugetar, care pot duce la creșterea din ianuarie a veniturilor bugetare, pot fi operate doar cu acceptul Guvernului. Guvernul a acceptat sau nu a acceptat anume acest amendament? A fost sau nu?

Victor Barbăneagră: Deci, la întrebarea, nemijlocit, la întrebarea dvs., în 24 decembrie, 2013, Guvernul a aprobat o hotărâre cu privire la proiectul legii bugetului de stat pe anul 2014, hotărârea nr.1051, care prevede că: având, având în vedere aprobarea de către Parlament, la 23 decembrie 2014, a politicii bugetare-fiscale, se acceptă majorarea veniturilor și cheltuielilor bugetului de stat pe anul 2014. "

Alexandru Tănase: Este un accept post-factum, Parlamentul deja a votat. Documentul era în drum spre Monitorul Oficial!

**VICTOR BARBĂNEAGRĂ,
VICEMINISTRUL FINANTELOR:**
"NOI CREDEM CĂ TREBUIE SĂ FIE
PLAFON, DAR NE VOM CONFORMA
DECIZIEI CC"

Victor Barbăneagră: Exact, dar în ședința plenară a Parlamentului, în data de 23 decembrie 2013, au fost prezenți atât reprezentanți ai Ministerului Finanțelor, Ministerului Economiei, Ministerului Sănătății, Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, cu alte cuvinte au participat miniștrii și viceministrii acestor autorități publice centrale care au aprobat sau au avut permisiunea de a aproba și a accepta acele propuneri ce au fost enunțate în ședința plenară.

Alexandru Tănase: Știți foarte bine care este instrumentul prin care Guvernul acceptă sau nu. S-o formulăm altfel, pentru că este o chestiune principială, care o să vizeze și alte spețe. D-voastră considerați că Guvernul poate accepta post-factum și Parlamentul are posibilitatea să voteze ce dorește el în materia bugetară?

Victor Barbăneagră: D-nule președinte, eu sunt de acord cu afirmațiile dvs.!

Alexandru Tănase: E o speță total nouă. Autorii Constituției nu întâmplător au instituit acest drept special al Executivului. Parlamentul, apriori, este predispus spre populism,

așa este în toată lumea. El merge la alegători, el trebuie să voteze legi care ar trebui să fie frumoase, pentru oameni. Dar Guvernul este cel care are urechi, cap și picioarele pe pământ, el este acel care trebuie să tempereze mereu și să-i spună că, uite, asta nu poți să votezi, deoarece nu ai bani. Asta este logica.

GRABA STRICĂ TREABA SAU DECIZIILE POST-FACTUM ALE GUVERNĂRII

Prevederile contestate au fost adoptate de către Legislativ fără consultarea entităților locale, a mai constatat CC. De asemenea, au fost încălcate termenele de prezentare a proiectului legii bugetare anuale. Normele contestate nu respectă cerințele de accesibilitate, transparență și previzibilitate, exigențe cărora urmează să corespundă orice act legislativ prin prisma articolului 23 din Constituție.

Magistrații au avut întrebări și pentru reprezentantul Parlamentului, Sergiu Chirică.

Alexandru Tănase: Eu am să vă dau citire textului exact din Constituție, art.131, aln.4: Orice propunere legislativă sau amendament, fiți atent, amendament, care atrage majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare, pot fi adoptate numai după ce sunt acceptate de Guvern. Este normă constituțională. Cum înțelegeți termenul de acceptat? "

Sergiu Chirică: Acuma am înțeles întrebarea d-voastră, d-ule președinte, suntem în fața unui fapt constituțional consumat și care a fost constatat și acest lucru l-am reiterat în pledoaria mea. Într-adevăr, avizul Guvernului a fost prezentat prin hotărârea sa din 24 decembrie 2014.

Alexandru Tănase: Post-factum.

Sergiu Chirică: Post-factum. La moment, deja Curtea Constituțională urmează să califice faptele date care sunt deja consumate și să se expună.

Alexandru Tănase: Revenind la art.131 și la termenul amendament, urma ori nu acesta să fie acceptat de Guvern? În calitate de entitate care este responsabilă pentru politica generală a țării și care știe cel mai bine care este situația bugetară, ce se poate și ce nu se poate de făcut cu banii publici - unde se pot impune taxe, unde nu pot fi impuse taxe, care sunt angajamentele externe, care sunt plafonările și multe alte detalii. Putea sau nu Parlamentul să adopte un asemenea proiect fără ca Guvernul să spună: Domnule, se poate, uite noi acceptăm reducerea plafonării taxelor pentru cazinouri sau eliminarea taxelor pentru gunoi sau multe alte modificări care au fost.

VICTOR POPA, JUDECĂTOR CURTEA CONSTITUȚIONALĂ:

"CONSIDERAȚI CĂ PLASAREA PE PAGINA WEB A PROIECTULUI POATE FI CONSIDERATĂ CONSULTARE?"

Sergiu Chirică: Orice amendament la un proiect de lege este un drept al deputatului și în cazul dat nu are cum Parlamentul să știe până la examinarea la ședința plenară, cu toate amendamentele posibile sau imposibile care ar putea să apară pe parcursul ședinței. Pe de altă parte, discuții

ile referitor la un posibil amendament în sensul dat au fost, au existat în coaliție, în societatea civilă.

Alexandru Tănase: Eu am o întrebare, dar cine este autorul acestui amendament?

Sergiu Chirică: În sinteză este prezentată Comisia Economie, Buget și Finanțe, nu este arătată nicio persoană în parte.

Alexandru Tănase: Cum se cheamă aceasta? **No face, no name, no number!** Eu nu mai am întrebări.

Victor Popa:D-ul Chirică, ați spus că textul a fost plasat pe pagina web a Parlamentului. Credeți că aceasta poate fi considerată consultare? CALM s-a implicat, a luat atitudine, a expertizat proiectul din perspectiva Cartei Europene a Autonomiei Locale, în care se menționează că toate colectivitățile locale trebuie să fie consultate într-o manieră adecvată. Cine trebuie să țină cont de această consultare cu autoritățile locale: autorii proiectului sau Guvernul?

Sergiu Chirică: Amendamentul a apărut în a doua lectură. Parlamentul a abordat aceste consultări publice pe data de 10 decembrie, alte consultări publice nu au existat.

TUDOR PANȚIRU: "MI-AMINTESC DE DOUĂ FORMULE CARE ERAU PE VREMEA UNIUNII SOVETICE: МЫ ПОСОВЕТОВАЛИСЬ И Я РЕШИЛ SAU У НАС ЕСТЬ ИНФОРМАЦИЯ, ЕСТЬ МНЕНИЕ!"

Tudor Panțiru: Ascultându-vă pe dvs., mi-amintesc de două formule care erau pe vremea Uniunii Sovietice: Мы посоветовались и я решил, sau У нас есть информация, есть мнение. Acum ascult același cântec, puțin parafrizat. La data de 23 decembrie 2013, există la dispoziția Parlamentului un studiu serios făcut de organe competente asupra ce numiți d-voastră aici discriminarea pe alocuri a agenților economici prin stabilirea taxelor. Există un astfel de studiu și dacă acest studiu a fost pus la dispoziție deputaților înainte de vot?

Sergiu Chirică: Există o analiză pe mun. Chișinău, mun.Bălți și alte unități teritoriale-administrative, dar cred eu că aici va putea să răspundă mai în detaliu d-ul viceministru al Finanțelor, reprezentantul guvernului.

Tudor Panțiru: Eu întreb dacă a existat în Parlament, nu undeva în altă parte, și dacă deputații au luat cunoștință înainte de vot de un astfel de studiu, așa-zis studii de impact, să zicem a taxelor stabilite disproporționat sau discriminatoriu, cu concluzii serioase.

Sergiu Chirică: Modificările la Codul Fiscal au fost efectuate prin amendament, respectiv, la data de 23 decembrie nu exista și nu avea cum să existe un astfel de studiu.

HOTĂRÂRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII UNOR PREVEDERI FISCALE REFERITOARE LA TAXELE LOCALE (EXTRAS)

75. Curtea reține că amendamentele contestate au impact direct atât asupra veniturilor bugetare în sensul micșorării acestora, or, în conformitate cu articolul 8 alin. (1) din Legea nr. 847 din 24 mai 1996, veniturile bugetare se constituie inclusiv din taxe, precum și asupra cheltuielilor bugetare, care în sensul articolului 10 alin. (1) din aceeași lege sunt determinate de alocațiile specificate în legea bugetară și includ, printre altele, transferurile pentru autoritățile administrației publice locale.

76. De asemenea, având în vedere prevederile articolului 134 din Legea nr. 847/1996, conform căruia toate veniturile și toate cheltuielile statului se includ în buget, iar veniturile și cheltuielile fiecărui element al sistemului bugetar se consolidează în bugetul public național, Curtea constată că amendamentele operate la Codul fiscal prin Legea nr. 324 din 23 decembrie afectează echilibrul bugetar. Mai mult, normele contestate sunt susceptibile să genereze mărirea nivelului deficitului bugetar.

77. În acest context, lipsa acceptului prealabil al Guvernului referitor la amendamentele care atrag majorarea sau reducerea veniturilor și cheltuielilor bugetare constituie o omisiune. Curtea constată că această omisiune a survenit ca rezultat al neexecutării prevederilor articolului 131 alin.(4) din Constituție.

78. Reieșind din parcurgerea deficitară și omisivă a procesului bugetar de către Parlament, cu încălcarea imperativului consacrat în ordine constituțională, la adoptarea amendamentelor care atrag majorarea sau reducerea veniturilor și cheltuielilor bugetare, Curtea consideră că prevederile articolului IX pct. 113-119, 122, 123 din Legea nr. 324 din 23 decembrie 2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative contravin articolului 131 alin. (4) și alin.(6) din Legea Supremă.

PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 109 DIN CONSTITUȚIE

79. Autorii sesizării au invocat că prevederile contestate vin în contradicție și cu articolul 109 din Constituție, potrivit căru-

ia: „(1) Administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiile autonomiei locale, ale descentralizării serviciilor publice, ale eligibilității autorităților administrației publice locale și ale consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit. (2) Autonomia privește atât organizarea și funcționarea administrației publice locale, cât și gestiunea colectivităților pe care le reprezintă. (3) Aplicarea principiilor enunțate nu poate afecta caracterul de stat unitar.”

80. Autorii sesizării consideră că amendamentele operate la legislația fiscală privind taxele locale, în particular instituirea cotei maxime a acestora, vin în contradicție cu dispozițiile legale ce vizează autonomia locală, precum și cu principiile predictibilității și stabilității raporturilor juridice.

81. În opinia autorilor sesizării, legislativul a încălcat termenul de adoptare a legii privind bugetul anual, adoptând tardiv politica bugetar-fiscală, privând astfel autoritățile administrației publice locale de veniturile planificate.

82. Autorii sesizării invocă prevederile articolului 4 pct. 6 din Carta Europeană a Autonomiei Locale, conform cărora colectivitățile locale trebuie să fie consultate, pe cât este posibil, în timp util și de o manieră apropiată în cursul procesului de planificare și de luare a deciziei pentru toate chestiunile care le privesc direct.

83. La fel, autorii sesizării atrag atenția asupra faptului că, la momentul adoptării și intrării în vigoare a prevederilor contestate, majoritatea bugetelor locale erau aprobate și definitive, iar actual legislativ criticat nu prevede posibilitatea sau mecanismul de compensare a deficitului bugetar astfel creat.

84. În opinia autorilor sesizării, la momentul elaborării și aprobării bugetelor locale, autoritățile publice locale au acționat în corespundere cu legislația în vigoare la momentul respectiv, iar operarea modificărilor, exprimate prin excluderea unor categorii de taxe locale și instituirea cotelor maxime pentru celelalte, a afectat echilibrul financiar-bugetar al acestora și a încălcat principiul securității raporturilor juridice.

85. Parlamentul în opinia prezentată a menționat că, potrivit articolului 132 din Constituție, impozitele, taxele și orice alte

CONGRESUL AUTORITĂȚILOR
LOCALE DIN MOLDOVA

CALM

PENTRU O DESCENTRALIZARE ȘI AUTONOMIE REALĂ

HOTĂRÂRE

PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII UNOR PREVEDERI FISCALE REFERITOARE LA TAXELE LOCALE (EXTRAS)

venituri ale bugetului de stat și ale bugetului asigurărilor sociale de stat, ale bugetelor raioanelor, orașelor și satelor se stabilesc de organele reprezentative respective, în condițiile legii.

86. În același sens, a fost invocat și articolul 7 alin. (1) din Codul fiscal, conform căruia impozitele și taxele de stat și locale se stabilesc, se modifică sau se anulează exclusiv prin modificarea și completarea codului menționat, iar potrivit alineatului (3) al aceluiași articol, lista impozitelor și taxelor locale, precum și plafoanele acestora se aprobă de Parlament.

87. La fel, Parlamentul a menționat că necesitatea adoptării amendamentelor privind instituirea cotelor maxime ale taxelor locale a avut la bază multiplele solicitări ale agenților economici, asociațiilor și patronatelor în anumite domenii, referitor la caracterul abuziv al deciziilor autorităților publice locale privind aplicarea taxelor locale.

88. În opinia Guvernului, plafonarea prin lege a taxelor locale nu poate fi apreciată ca o limitare a principiului autonomiei locale, or, Legea privind administrația publică locală și Carta Europeană a Autonomiei Locale prevăd expres dreptul autorităților publice locale de a stabili cuantumul taxelor locale în condițiile și în limitele legii.

89. În aceeași ordine de idei, au fost invocate și normele articolelor 131 alin. (5) și 132 alin. (1) din Constituție, care condiționează elaborarea, aprobarea și gestionarea bugetelor unităților administrativ-teritoriale, precum și stabilirea taxelor și impozitelor locale, de prevederile legii.

90. Potrivit jurisprudenței sale anterioare, Curtea reiterează că un element de bază al regimului constituțional îl constituie administrația publică locală. Fiind chemată să soluționeze problemele de interes local, ea

joacă un rol important în dezvoltarea unităților administrativ-teritoriale și în asigurarea activității serviciilor publice.

91. Conform art. 109 alin. (1) din Constituție, administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiile autonomiei locale, ale descentralizării serviciilor publice, ale eligibilității autorităților administrației publice locale și ale consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit.

92. Alineatul (2) al acestui articol constituțional prevede că autonomia privește atât organizarea și funcționarea administrației publice locale, cât și gestiunea colectivităților pe care le reprezintă.

93. Astfel, prin autonomie locală se înțelege dreptul și capacitatea efectivă a colectivităților locale de a rezolva și de a gira în cadrul legii, sub propria lor răspundere și în favoarea populației locale, o parte importantă din treburile publice.

94. În Hotărârea nr. 17 din 5 august 2003, Curtea a statuat: „Considerând administrația publică locală ca o parte componentă a autorităților publice ale statului, Constituția obligă statul să contribuie la dezvoltarea și protejarea administrației publice locale, care, în limitele competențelor sale, este autonomă. [...] **Autonomia locală înseamnă dreptul colectivităților de a-și satisface propriile interese legale fără amestecul autorităților centrale,**

ea constituie un complex de atribuții date în competența organelor de administrare publică locală. Atribuțiile transmise acestor organe sunt reglementate de lege, iar statul exercită, prin forme specifice, controlul asupra modului în care ele se execută.”

95. Suplimentar principiului autonomiei locale, Curtea ține să invoce și principiul subsidiarității, ca parte a principiului descentralizării administrative, care, potrivit art. 3 din Legea nr.435/2006 privind descentralizarea administrativă, presupune exercitarea responsabilităților publice de către autoritățile care sunt cel mai aproape de cetățeni, cu excepția cazurilor în care intervenția autorităților de nivel superior prezintă avantaje evidente ce rezultă din volumul și natura responsabilităților și din necesitatea de a asigura eficacitatea acțiunii publice.

96. În vederea exercitării competențelor constituționale în materie de legiferare, prevăzute de articolul 72 alin. (3) lit. f) din Constituție, Parlamentul a adoptat Legea nr. 436-XVI din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală, care la articolul 3 alin. (1) reia principiile constituționale de bază ale administrării publice locale, iar la alineatul (2) definește modul de realizare a principiului autonomiei locale prin autonomie decizională, organizațională, gestionară și financiară.

97. În vederea asigurării unei autonomii efective și funcționale a autorităților administrației publice locale, în care acestea să dispună de dreptul și capacitatea de a reglementa și gestiona în interesul populației locale treburile publice, legiuitorul a prevăzut la articolul 9 din Legea nr. 436-XVI din 28 decembrie 2006 dreptul acestora de a elabora, aproba și gestiona în mod autonom bugetele proprii și dreptul de a stabili și pune în aplicare taxe și impozite locale, în condițiile stabilite de lege.

98. Curtea reține că bugetele locale reprezintă instrumente de planificare și de conducere a activității economico-financiare a unităților administrativ-teritoriale. Structura acestora reflectă gradul de autonomie a administrației. De asemenea, bugetele locale reflectă fluxurile veniturilor și cheltuielilor administrației locale, modalitatea de finanțare a cheltuielilor pe destinații și de acoperire a deficitelor bugetare.

99. Ca parte a sistemului bugetar, bugetele locale îndeplinesc un rol complex, care decurge din rolul general al bugetului de stat. Astfel, bugetul local îndeplinește rolul financiar de mobilizare a resurselor și de redistribuire a acestora pe plan local în funcție de sarcinile care revin fiecărei unități administrativ-teritoriale.

100. Curtea menționează că delimitarea finanțelor publice locale constituie rezultatul autonomizării financiare a autorităților publice locale, creșterii importanței și rolului acestora, fiind legată de descentralizarea bugetară în cadrul sistemului bugetelor publice.

101. Descentralizarea administrației publice implică descentralizarea serviciilor publice și consolidarea autonomiei locale din punct de vedere administrativ și financiar, acționând în vederea conștientizării și creșterii gradului de implicare a colectivităților locale în gestionarea problemelor cu care se confruntă, precum și a constituirii politicii proprii, de creșterea performanțelor economice și de îmbunătățire a vieții sociale, a cetățenilor colectivităților prin definirea și asumarea responsabilităților locale referitoare la serviciile locale și performanțele financiare, aferente îndeplinirii acestora.

102. Carta Europeană a Autonomiei Locale specifică la articolul 9 referitor la resursele financiare că în cadrul politicii economice naționale „autoritățile administrației publice locale au dreptul la resurse proprii suficiente, de care pot dispune în mod liber, în exercitarea atribuțiilor de putere”.

103. Principiile generale enumerate de Carta Europeană a Autonomiei Locale sunt: „[...] 2. Resursele financiare ale colectivităților locale trebuie să fie proporționale cu responsabilitățile stabilite pentru ele prin Constituție sau lege; 3. Cel puțin o parte din resursele financiare ale colectivităților

lor locale trebuie să provină din impozite și taxe locale, în proporțiile stabilite la nivelul autorităților locale, în limitele legii; 4. Sistemul financiar din care fac parte resursele de care dispun comunitățile locale trebuie să fie de natură suficient de diversificată și dinamică, încât să le permită să urmărească, pe cât e posibil, evoluția reală a costurilor exercitării competențelor proprii; 5. Protecția colectivităților locale mai slabe din punct de vedere financiar impune instituirea unor proceduri de ajustare sau a altor măsuri echivalente care să corijeze efectele repartitiei inegale a potențialelor surse de finanțare, cât și sarcina financiară care le revine acestora. Asemenea proceduri sau măsuri nu trebuie să reducă libertatea de opinie a colectivităților locale în cadrul propriului lor domeniu de responsabilitate; 6. Colectivitățile locale trebuie să fie consultate, într-o manieră adecvată, asupra modalităților în care vor fi alocate resursele redistribuite; Subvențiile acordate colectivităților locale nu trebuie să fie destinate, în măsura în care este posibil, finanțării unor proiecte expres specificate. Acordarea subvențiilor nu trebuie să aducă atingere libertății fundamentale a autorităților locale de a-și stabili politici proprii în domeniul lor de competență; [...]"

104. Curtea reține că, potrivit articolului 132 din Constituție, care reglementează sistemul fiscal, impozitele, taxele și orice venituri ale bugetului de stat și ale bugetului asigurărilor sociale de stat, ale bugetelor raioanelor, orașelor și satelor se stabilesc, conform legii, de organele reprezentative respective.

105. Reieșind din norma constituțională, Curtea subliniază necesitatea reglementării legale a tuturor impozitelor și taxelor.

106. În același timp, raportând art. 132 la art. 109 din Constituție, care garantează principiul autonomiei locale, Curtea menționează că legea urmează să cuprindă criteriile de determinare a taxelor locale prin delegarea competenței autorităților publice de a stabili cuantumul nemijlocit, reieșind din principiile și criteriile stabilite de legiuitor. Or, în modul în care sunt expuse mărimile actualelor taxe, nu se asigură un echilibru și o echitate între contribuabilii de la care acestea urmează a fi încasate.

107. Totodată, Curtea reține că articolul 4 alin. (6) din Carta Europeană a Autonomiei Locale prevede că autoritățile administrației publice locale trebuie să fie consultate, pe cât e posibil, în timp util și în mod adecvat, în cursul procesului de planificare și de luare a deciziilor pentru toate chestiunile care le privesc în mod direct.

108. Suplimentar, Curtea subliniază că articolul 81 din Legea nr. 436- XVI din 28 decembrie 2006 stabilește garanții concrete de realizare a principiului con-

stituțional al autonomiei locale și în mod implicit a autonomiei financiare, instituind dreptul administrației publice locale la bază fiscală proprie, care urmează să fie proporțională competențelor atribuite de Constituție, de legea în cauză și alte acte legislative.

109. Curtea reține că, potrivit articolului precitat, procedurile de distribuire a resurselor financiare proprii ale autorităților publice locale, precum și orice modificare a legislației referitoare la funcționarea sistemului finanțelor publice locale vor fi coordonate în mod obligatoriu cu structurile reprezentative ale autorităților publice locale.

110. În aceeași ordine de idei, Legea nr. 397-XV din 16 octombrie 2003 privind finanțele pu-

blice locale, ca act legislativ cu caracter special ce vizează administrația publică locală, reglementează domeniul finanțelor publice și asigură realizarea componentei autonomiei financiare, instituie la articolul 3 alin. (5) garanția realizării autonomiei financiare, identificată prin imperativul consultării în mod corespunzător a autorităților administrației publice locale asupra procedurilor de redistribuire a resurselor ce urmează a fi alocate acestora și asupra modificărilor operate în legislație referitor la funcționarea sistemului finanțelor publice locale. La fel, Curtea atestă unitatea reglementărilor legislative în respectivul domeniu și în Legea nr. 435-XVI din 28 decembrie 2006 privind descentralizarea administrativă, care instituie imperativul consultării autorităților administrației publice locale în procesul de elaborare, adoptare sau modificare a legilor și actelor normative referitoare la organizarea și funcționarea administrației publice locale.

112. În contextul celor expuse mai sus, Curtea reține că prevederile supuse controlului constituționalității au impact asupra veniturilor bugetare ale autorităților publice locale și au fost adoptate de către legislația fără consultarea entităților locale, fiind astfel încălcat principiul autonomiei locale,

consacrat în ordinea constituțională la alin. (1) al art. 109 din Constituție.

113. În același timp, Curtea reiterează constatările menționate la paragrafele 51-53 supra că, deși autoritățile publice locale se bucură, în condițiile legii, de autonomie financiară, adoptă bugetul lor propriu, care este independent și separat de bugetul de stat, există o interdependență directă între legea bugetului de stat și bugetele unităților administrativ-teritoriale, părți componente ale bugetului public național.

114. În acest context, Curtea observă că, potrivit articolului 26 alin. (1) din Legea nr. 847 din 24 mai 1996 privind sistemul bugetar și procesul bugetar, Guvernul prezintă Parlamentului până la 1 octombrie a fiecă-

rui an proiectul legii bugetare anuale, lege anuală prin care Parlamentul aprobă bugetul de stat, care cuprinde sursele de venituri și destinația cheltuielilor pentru un an bugetar.

115. Legea bugetară anuală cuprinde și alocațiile de la bugetul de stat pentru autoritățile administrației publice locale, destinate finanțării cheltuielilor capitale, precum și transferurile de la bugetul de stat către bugetele unităților administrativ-teritoriale. Potrivit articolului 10 din aceeași lege, toate cheltuielile bugetare sunt determinate de alocațiile specificate în legea bugetară anuală.

116. Curtea reține că rolul și modul de îndeplinire a prevederilor bugetare locale depind în mare măsură de relațiile existente între acestea și bugetul central, deoarece fluxurile bănești și financiare, precum și modalitatea de echilibrare a acestora prin alocațiile primite de la bugetul de stat fac să apară o serie de variabile care influențează activitatea economică și financiară în plan local.

117. În conformitate cu articolul 20 alin. (1) din Legea nr. 397-XV din 16 octombrie 2003 privind finanțele publice locale, autoritatea executivă prezintă autorității reprezentative și deliberative respective, printr-o

dispoziție, cel târziu la data de 1 noiembrie, proiectul bugetului unității administrativ-teritoriale pe anul următor spre examinare și aprobare. Autoritatea reprezentativă și deliberativă aprobă bugetul unității administrativ-teritoriale pentru anul bugetar următor cel târziu la data de 10 decembrie.

118. Curtea reține că prevederile contestate au fost adoptate tocmai la 23 decembrie 2013, la fel ca și legea bugetară anuală. Curtea reține că, în afară de alocațiile de la bugetul de stat, bugetele locale se formează din veniturile proprii, în care se includ taxele locale aplicate conform Codului fiscal.

120. Având în vedere succesiunea cronologică a procedurilor bugetare, Curtea reține că la formarea proiectelor propriilor bugete autoritățile publice locale au luat drept fundament de calcul pentru veniturile și cheltuielile bugetare prevederile fiscale în vigoare la momentul elaborării și aprobării acestora, or, prevederile contestate au fost adoptate tocmai la 23 decembrie 2013.

121. Potrivit articolului 4 din Legea privind sistemul bugetar și procesul bugetar, anul bugetar pe teritoriul Republicii Moldova începe la 1 ianuarie și se termină la 31 decembrie ale fiecărui an.

122. În același timp, în conformitate cu articolul 12 din Legea privind finanțele publice locale, bugetele anuale ale unităților administrativ-teritoriale nu pot fi aprobate și executate cu deficit bugetar. Autoritățile administrației publice locale sunt obligate să întreprindă toate măsurile necesare pentru menținerea echilibrului bugetar.

123. În acest context, având în vedere modalitatea și tardivitatea adoptării amendamentelor contestate, fără acordarea unei perioade rezonabile pentru punerea în aplicare și fără subvenționarea autorităților publice locale de la bugetul de stat în scopul compensării veniturilor ratate, au fost torpilate bugetele locale.

124. De asemenea, Curtea reține că, fiind adoptate la 23 decembrie 2013, publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova la 31 decembrie 2013 și aplicabile de la 1 ianuarie 2014, normele contestate nu respectă cerințele de accesibilitate, transparență și previzibilitate, exigențe cărora urmează să corespundă orice act legislativ prin prisma articolului 23 din Constituție.

125. Astfel, ținând cont de calitatea specială a destinatariilor amendamentelor contestate, a prerogativelor și obligațiilor de ordin constituțional și legal, a principiilor de organizare și funcționare a acestora, **Curtea constată că modalitatea prin care au fost excluse unele taxe locale și instituite cote maxime, ce pot fi percepute pentru celelalte, a pus autoritățile locale în incapacitate de a-și stabili corespunzător volumul veniturilor și cheltuielilor bugetare și a asigura elaborarea, aprobarea și executarea unor bugete echilibrate, fără deficit bugetar.**

CONGRESUL AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN MOLDOVA

STOP VORBELOR ȘI DECLARAȚIILOR! A VENIT TIMPUL ACȚIUNILOR CONCRETE!

CALM

DECLARAȚIA CALM:

"AUTONOMIA LOCALĂ, ÎN PERICOL: ORAȘELE ȘI MUNICIPIILE DIN REPUBLICA MOLDOVA AU FOST LIPSITE DE MILIOANE DE LEI ÎN URMA UNEI DECIZII ABUZIVE A PARLAMENTULUI!"

Congresul Autorităților Locale din Moldova a luat prompt atitudine și a criticat în termeni duri încercarea de a stabili plafoane pentru taxele locale. CALM a sesizat autoritățile locale și partenerii de dezvoltare ai RM despre impactul catastrofal pe care îl poate avea reintroducerea plafonării. Asta, după ce primarii localităților cel mai afectate de această schimbare au acuzat posibile pierderi în valoare de 200 de milioane de lei. Reacțiile nu au întârziat să apară, iar autoritățile din țară au fost, la rândul lor, taxate de organisme internaționale pentru încercarea de a limita și mai mult autonomia locală..

PLAFONAREA TAXELOR LOCALE, UN PREJUDICIU ENORM LOCALITĂȚILOR URBANE

Prin prezenta, aducem la cunoștința opiniei publice naționale și internaționale faptul că, la 23 decembrie 2013, Parlamentul Republicii Moldova, în mod unilateral și abuziv, a adoptat Legea nr. 324 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (punctele 4, 113 și 123), prin care au fost stabilite cote maxime pentru taxele locale, unele dintre acestea fiind chiar anulate. CALM consideră inadmisibilă o astfel de intervenție și declară următoarele:

1. Adoptarea modificărilor legislative respective reprezintă un act abuziv, ilegal și neconstituțional, îndreptat împotriva comunităților urbane și, în genere, împotriva autonomiei locale din Republica Moldova. În procesul de adoptare a acestui act au fost comise încălcări grave ale cadrului național și internațional din domeniul autonomiei locale și procesului legislativ: Carta Europeană a Autonomiei Locale (în vigoare pentru Moldova din 1998), Constituția (art.1 și 109, 112), Legea privind administrația publică locală (art. 6,7, 9, 81), Legea privind finanțele publice locale (art. 3), Legea privind actele legislative etc.

2. În rezultatul acestui act, majoritatea orașelor și municipiilor din Republica Moldova au fost lipsite de venituri extrem de importante, care se cifrează la milioane de lei. În special, venitul ratat al orașelor și municipiilor, conform estimărilor prealabile, variază între 250 de mii de lei și 40 de milioane de lei. De exemplu: Chișinău (circa 40 de milioane de lei), Cahul (circa 6,2 milioane de lei), Orhei (circa 3,2 milioane de lei), Cimișlia (600 de mii de lei), Strășeni (circa 500 de mii de lei), Drochia (circa 700 de mii de lei), Ștefan Vodă (250 de mii de lei) etc.

3. Acest act a fost adoptat în condiții de totală netransparență și fără a fi consultat cu autoritățile publice locale și reprezentanții săi. Majoritatea autorităților locale, dar și întreaga societate, a aflat despre conținutul acestei legi numai după publicarea ei.

4. Parlamentul a operat acest modificări legislative FĂRĂ evaluarea obligatorie a impactului acestora, DUPĂ ce bugetele locale au fost deja adoptate și FĂRĂ a prevedea compensarea pierderilor cauzate de astfel de acte tardive. Astfel, autoritățile locale au fost puse într-o situație extrem de dificilă, confruntându-se cu un deficit important de surse bugetare.

5. Prin acest act legislativ, comunitățile locale și, nemijlocit, locuitorii orașelor și municipiilor din Republica Moldova sunt lipsite de servicii și condiții de viață mai bune. În același context, autoritățile locale sunt limitate în posibilitatea de a realiza programele locale de dezvoltare social-economică asumate în fața locuitorilor localităților respective.

6. Prin acest act, Parlamentul a restrâns esențial autonomia locală, fiind micșorat volumul veniturilor proprii care sunt la dispoziția exclusivă a autorităților locale și pe care ele le pot folosi liber în interesul comunităților locale corespunzătoare. În același timp, limitarea volumului și accesului la venituri proprii din taxe locale, accentuează și mai mult verticala puterii și dependența financiară a autorităților locale față de cele centrale. Acest fapt contravine declarațiilor oficiale și angajamentelor guvernamentale în domeniul descentralizării și autonomiei locale.

7. Plafoanele la taxele locale stabilite prin legea respectivă, în mare măsură, NU iau în considerație diferențele geografice, economice, financiare, sociale etc. importante, existente între diferite comunități locale și agenții economici care activează pe teritoriul lor.

8. Acest act legislativ contravine în totalitate angajamentelor guvernamentale în domeniul descentralizării și autonomiei locale asumate prin programul de guvernare, strategia descentralizării, precum și tuturor angajamentelor asumate de către Republica Moldova în fața Consiliului Europei și altor organisme internaționale. Prin astfel de acte, prin modul în care sunt adoptate și inconsecvența de care dau dovadă autoritățile este știrbită esențial imaginea instituțiilor statului atât în fața autorităților locale și opiniei publice naționale, cât și în raport cu structurile internaționale. În loc de acțiuni concrete și efective promise în domeniul descentralizării, are loc un proces invers de limitare a autonomiei locale și încălcare continuă a drepturilor și intereselor comunităților locale din Republica Moldova.

9. Considerăm că astfel de acte unilaterale, netransparente și neconsultate cu reprezentanții autorităților locale aduc prejudicii importante imaginii Republicii Moldova pe plan extern și intern, precum și eforturilor declarate ale autorităților centrale de apropiere de Uniunea Europeană și valorile care stau la baza ei. Descentralizarea și autonomia locală fiind valori incontestabile ale spațiului european spre care tind și Republica Moldova.

10. Suntem îngrijorați în legătură cu o astfel de atitudine și neîncredere față de autoritățile publice locale din partea administrației centrale. Neîncredere care este total neîntemeiată și care contravine încrederii înalte pe care o acordă cetățenii Republicii Moldova față de administrația locală (conform tuturor sondajelor - APL sunt în topul încrederii alături după biserică).

Prin urmare, în numele tuturor orașelor și municipiilor din Republica Moldova, precum și în numele comunităților rurale, care sunt solidare cu localitățile urbane:

1. Ne exprimăm indignarea, dezamăgirea și dezacordul total în legătură Legea nr. 324/23.12.2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (punctele 4, 113 și 123), care contravin grav intereselor comunităților urbane din Republica Moldova;

2. Cerem abrogarea în regim de urgență a punctelor 4, 113, 123 și a altor prevederi din Legea nr. 324 din 23 decembrie 2013, care contravin principiilor autonomiei locale și intereselor comunităților locale din Republica Moldova;

3. Cerem respectarea cadrului legal național și internațional în domeniul autonomiei locale în cadrul procesului de adoptare a legilor din Republica Moldova, în special la capitolul transparență și consultare obligatorie a autorităților locale și asociațiilor sale reprezentative.

Suntem deschiși și dorim să instituim un dialog real și efectiv cu autoritățile centrale, bazat pe principii de egalitate și respectul reciproc. Sperăm să fim auziți și înțeleși corect, pentru ca, prin acțiuni concrete și de comun acord, să evităm tensiunea în continuare a situației.

Prezenta declarație este deschisă pentru semnarea tuturor autorităților publice ale orașelor și municipiilor din Republica Moldova.

Adoptată pe 10.01.2014

CALM AVERTIZEAZĂ:

PRIMARII AU DEVENIT "SAC DE BOX" PENTRU BIROURILE TERITORIALE ALE CANCELARIEI DE STAT!

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) a remis un apel către prim-ministrul Pavel Filip. În adresarea argumentată judicios, CALM își exprimă îngrijorarea față de abuzurile tot mai frecvente ale unor reprezentanți teritoriali ai Cancelariei de Stat față de edilii locali. În scrisoare, conducerea CALM informează șeful Executivului că, în rezultatul unor interpretări abuzive ale cadrului legal din domeniul delegării unor competențe de către consiliul local către primar, edilii sunt puși în imposibilitatea de a-și exercita misiunea pentru care au primit votul direct al cetățenilor și, odată cu acesta, încrederea lor.

Prin intermediul unor astfel de acțiuni brutale este blocată activitatea autorităților publice locale, se menționează în adresare: "În rezultat, actualmente suntem în situația în care activitatea APL este pusă în dificultate, iar acțiunile reprezentanților guvernului din teritoriu, în loc să ajute și faciliteze activitatea APL, sunt orientate în mare parte spre sesizare, contestare, presiuni, intimidare etc. alte măsuri restrictive și birocratice, care direct sau indirect limitează posibilitățile APL de a soluționa problemele cetățenilor în mod efectiv și operativ. Nemaivorbind despre faptul că în cazurile de față suntem în prezența tensiunii situației în cadrul APL și încălcării grave a principiilor constituționale ale autonomiei locale, dar și a cadrului legal din domeniul legiferării și interpretării normelor juridice. În această situație, CALM consideră că ca-

drul legal în vigoare în prezent este destul de clar la capitolul dat, prevăzând, expres cât dreptul exclusiv al APL la inițiativă și autoorganizare, atât și dreptul consiliilor locale de a încredința orice competență către primar. Acest drept în prezent NEFIIND limitat în careva măsură de lege. Totodată, dacă Cancelaria de Stat și reprezentanții guvernului în teritoriu consideră că acest drept trebuie limitat, urmează să vină cu inițiativă legislativă corespunzătoare pe care s-o discute cu APL. În caz contrar și în situația actuală, poziția reprezentanților guvernului raportată la poziția APL, poate fi calificată ca abuz, depășire a atribuțiilor, amestec în activitatea APL și împiedicarea activității normale a instituțiilor publice."

Totodată, CALM solicită măsuri concrete și rapide pentru soluționarea problemei, și anume suspendarea tuturor proceselor de judecată și instituirea unui moratoriu privind sesizările; crearea unui grup de lucru comun (Cancelaria de Stat -CALM, cu participarea altor actori interesați), în cadrul căruia să fie discutată/analizată situația actuală și elaborate propuneri privind soluționarea ei; elaborarea unei scrisori comune (Cancelaria de stat și CALM) - cu recomandări provizorii (până la soluționarea definitivă a situației date) către Oficiile teritoriale și APL, privind aspectele și elementele de bază care pot fi luate în considerație, pe de o parte la adoptarea deciziilor privind delegarea atribuțiilor, pe de altă parte, la aprecierea legalității lor; inițierea unor discuții cu Parlamentul Republicii Moldova în vederea interpretării oficiale a cadrului legal la capitolul delegării competențelor în cadrul APL.

PRIMARII CALM: GVERNAREA ÎNCHIDE UȘA ÎN NAS PENTRU DEZVOLTAREA LOCALĂ!

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM), în colaborare cu IDIS "Viitorul", a lansat o serie de dezbateri pe cele mai stringente aspecte ale economiei naționale. În cadrul acestora, fenomenele din economia moldovenească, aspecte ale stagnării și provocările pentru dezvoltarea unui climat economic adecvat sunt explicate de experți și specialiști care știu ce înseamnă realitatea economică din Republica Moldova. Discuțiile, difuzate de Europa Liberă, au vizat și un subiect extrem de sensibil pentru APL: dezvoltarea locală. Astfel, au fost prezentate opiniile tranșante ale primarului de Comrat, Serghei Anastasov și Nicolae Tudoreanu, primar de Feștețița.

Potrivit edilului de Comrat, prin natura ei, funcția de primar e să fie aproape de cetățeni, să le rezolve problemele cotidiene cu care se confruntă: "Cred că dezvoltarea economică a localităților depinde de modul în care sunt gestionate problemele economice de către Parlament, prin emiterea de legi și de guvern - prin aplicarea acestora. Eu sunt și om de afaceri, sunt și primar, dar acest lucru nu schimbă în mod real situația. S-a simplificat mult procedura de înființare a unei firme, a unei întreprinderi, ceea ce e un lucru foarte bun, dar contabilitatea e foarte stufoasă și greoaie, a rămas ca în timpul sovietic și hârțogăraia asta îi sperie pe mulți întreprinzători. Ca om de afaceri, timp de 20 de ani am fost cel mai bun plătitor de taxe la stat, dar am avut tot timpul probleme ba la vamă, ba la procuratură. Legea spune una, în practică se face cu totul alta. Peste 90 la sută din tinerii apți de muncă cu studii sau fără pleacă să muncească în străinătate. Trebuie schimbată legislația în sensul ca întreprinderile cu o cifra de afaceri de până la 10 milioane de lei să plătească o taxă, un impozit pe venit unic între 3 și 7 la sută, precum și impozitul pe salarii - atât."

NICOLAE TUDOREANU, PRIMAR DE FEȘTEȚIȚA: "LA NOI SISTEMUL ADMINISTRATIV ESTE ARHICENTRALIZAT, LUCRURILE SE BAT CAP ÎN CAP ȘI UN INVESTITOR NU POATE DISCUTA DIRECT CU REPREZENTANȚII APL, PENTRU CĂ TREBUIE SĂ MEARGĂ LA MINISTERUL ECONOMIEI UNDE DĂ PESTE UN BIROCRAT PUS PE CĂPĂTUIALA CARE ÎL POARTA PE DRUMURI

ȘI DACA NU A „UNS” BINIȘOR ROTIȚELE SISTEMULUI - ÎI ÎNCHIDE ȘI UȘA-N NAS!”

La rândul său, primarul de Feștețița a accentuat: "Dezvoltarea economică a localităților trebuie privită diferențiat în funcție de zona la care se face referire și anume: urbană sau rurală. Pentru că mediul economic urban diferă de cel rural, acesta din urmă fiind orientat pe produsele agricole, iar cel urban pe prelucrarea materiilor prime și a prestarea de servicii. Dar, din păcate, la etapa actuală activitatea administrației centrale se centrează mai mult pe politica externă și mai puțin pe problemele de dezvoltare economică a localităților, care, de la an la an, rămân fără cetățeni. În această situație cred că e oportun ca reprezentanții administrației centrale și locale să se așeze împreună la masă și să delimiteze clar competențele și resursele, și lucrurile vor reveni la normal. Politica de dezvoltare rurală trebuie tratată separat, ca în România. O altă problemă este cadrul legal: terminologia din legislația noastră este foarte și foarte greu înțeleasă de oamenii simpli, de pildă "Ghidul pentru subvenții în agricultură". Foarte complicat pentru un om simplu sa-l citească, să-l înțeleagă și să poată completa toate formularele ca să beneficieze de acest ajutor bănesc. Aici ar fi binevenite pe timpul iernii niște cursuri de seară unde oamenii să fie informați și consultați pe diferite subiecte ce țin de finanțare și de actele normative din domeniu. Principala problemă rămâne lipsa de pregătire a cetățenilor față de noile cerințe în dezvoltarea economică. Se pierde în "tumultul" asta legislativ greu de digerat și formalitățile exagerat de complicate și se lasă păgubași. Sunt foarte mari taxe pentru deschiderea unei afaceri - în jur de 15000 de lei, și dacă ești doar ieșit de pe băncile facultății fără un sfanț în buzunar - nu ai nici o șansă. La noi sistemul administrativ este arhicentralizat, lucrurile se bat cap în cap și un investitor nu poate discuta direct cu reprezentanții

PRIMARII CALM: GUVERNAREA ÎNCHIDE UȘA ÎN NAS PENTRU DEZVOLTAREA LOCALĂ!

APL, pentru că trebuie să meargă la Ministerul Economiei unde dă peste un birocrat pus pe căpătuiala care îl poarta pe drumuri și dacă nu a „uns” binișor roțițele sistemului - îi închide și ușa-n nas.

Politicile pentru dezvoltarea rurală trebuie să fie diferite de politicile de dezvoltare urbană și trebuie includă turismul rural, dezvoltarea agriculturii cu accent pe modernizare și performanță.”

SERGHEI ANASTASOV, PRIMAR DE COMRAT: "MOLDOVA ESTE ÎN COMĂ! TREBUIE SCHIMBATE MAI MULTE LEGI. PE CULOARELE ADMINISTRAȚIEI CENTRALE SE SUSȚINE CĂ CEA MAI MARE CORUPȚIE ESTE LA PRIMĂRIILE DIN TERITORIU. DAR, MĂ ÎNTREB, UNDE E LOC DE CORUPȚIE CÂND AVEM AȘA BUGETE MIZERE?"

Totodată, primarii avertizează despre multiplele probleme ce țin de infrastructură, - drumurile, alimentarea cu apă, canalizarea, toate pe fondul unui buget foarte, foarte mic: "Moldova este în comă. Trebuie schimbate

mai multe legi. Pe culoarele administrației centrale se susține că cea mai mare corupție este la primăriile din teritoriu. Dar, mă întreb, unde e loc de corupție când avem așa bugete mizere? Ne descurcăm, încercând să economisim și de unde nu se poate. Cu eforturi destul de mari, anul acesta am reușit să scăpăm de datorii - 8 milioane de lei, am lichidat datoriile la rețeaua de apă și canalizare și acum suntem pe profit. M-a ajutat experiența mea în domeniul afacerilor. Chiar cu puținii bani pe care îi avem, nu stăm pe loc. Balanța financiară e pozitivă: 5 milioane în cont și 3 milioane datorii, iar pentru anul viitor avem de derulat noi proiecte tot pe banii noștri, pe care încercăm să-i cheltuim cu cap, să facem mai puține lucruri dar de calitate.", adaugă Serghei Anastasov.

În aceeași ordine de idei, Nicolae Tudoreanu a specificat: "În patru mandate de primar am cunoscut destui lideri politici și problema nu e la ei, ci în aparatul supradimensionat al administrației publice centrale care blochează practic toate reformele. Am participat la o ședință unde s-a pus în discuție politica bugetar-fiscală la Ministerul Finanțelor în calitate de reprezentant al CALM, și viceministrul Finanțelor, o doamnă, m-a surprins neplăcut cu modul ei îngust de a gândi problemele ce țin de politica economică a statului. Când se vine cu o politică bugetar-fiscală care urmează să susțină dezvoltarea economică a statului și creșterea bunăstării poporului, e necesară o gândire de ansamblu, o gândire de stat, nu una la nivel de agent economic. Este vorba de dezvoltarea statului nu de protejarea latifundiarilor care se

opun creșterii cu un leu a impozitul funciar și care adună toate subvențiile de la stat în detrimentul micilor întreprinzători din agricultură, pentru care s-a făcut un ghid prea complicat de înțeles și de urmat. În ceea ce privește descentralizarea, s-au înnoit termenele, dar după cum se mișcă lucrurile se vor reînnoi și la anul viitor. Când s-a discutat noua politică bugetar-fiscală s-a lăsat pe dinafară taxa rutieră, susținându-se că în cazul acesteia se va adopta o lege separată. Taxa rutieră se strânge la nivel central și e problema de achiziții mari, de contracte bănoase cu comisioane grase. Cum să dea banii primăriilor și să piardă o sursă atât de importantă de autoritate, influență și venit?"

În ceea ce privește posibilitatea de a aplica la finanțări europene pentru proiecte mai mici, cum ar fi reparația drumurilor, a grădinițelor, școlilor, primarii menționează că, pe fondul unui buget auster, acestea sunt o salvare: "În prezent se derulează în Găgăuzia și Taraclia programul SART de 5 milioane de euro și pentru anul viitor am obținut 2 milioane de lei pentru reparația drumurilor și a trotuarelor. În Comrat avem 140 de km de drumuri locale și nici 1 km nu s-a construit în ultimii 40 de ani. Moldova îi lipsesc drumurile. Cum să vină un investitor să investească în mediul rural dacă infrastructura e la pământ? Plus la asta avem o țară unde legile nu funcționează, legi care se aplică pentru unii, dar nu și pentru alții sau legi pentru interese înguste a unor persoane sau partide. Și avem prea multe structuri de control. Am mai câștigat un proiect USAID pentru modernizarea activității gunoierilor prin procurarea a 500 de pubele și a două mașini pentru colectarea gunoierului și un sistem de colectare a banilor și un alt proiect pentru iluminatul stradal tot cu USAID și o serie de proiecte finanțate de TIKKA, Turcia printre care construcția unei grădinițe cu regim de funcționare de 24 de ore. Am primit niște mașini, o ambulanță, și din Rusia, anul acesta. Ne-a ajutat și România prin intermediul FISMA, cu mobilierul pentru o grădiniță și tot cu România derulăm un program pentru îmbunătățirea studiului limbii române în școală.", adaugă Anastasov.

Edilul de Feștești spune, la rândul său, că în toate aceste patru mandate la cârma localității, satul a supraviețuit pe bani europeni, dar s-a bucurat că a fost o stabilitate din 2009 încoace: "Sperăm și în continuare la stabilitate pentru că pe alți bani decât cei din fondurile europene nu ne putem baza. Am văzut la Ministerul Finanțelor o listă de donatori care a fost blocată din cauza instabilității politice din țară. Sperăm că după alegerile prezidențiale stabilitatea politică va fi restabilită și vor fi reluate tratativele cu partenerii de dezvoltare, pentru că altă cale nu există. O comunicare eficientă cu oamenii care au locuit peste hotare, cu cei care vin sau se întorc să-și petreacă concediile în Moldova, reluarea discuțiilor cu donatorii externi și respectarea angajamentelor asumate față partenerii de dezvoltare, o politică fără duble standarde, o politică clară pentru oricare dintre reprezentanții și membrii APL. Dublele standarde în aplicarea legilor dăruimă încrederea cetățenilor în stat și în structurile sale!"

VIOREL FURDUI: "ÎNAINTE DE A ELABORA LEGI, AUTORITĂȚILE TREBUIE SĂ CONSULTE EXPERTII ȘI PE TOȚI ACEI PE CARE ÎI VIZEAZĂ MODIFICĂRILE, ASTFEL ÎNCÂT MEDIUL DE AFACERI ȘI APL SĂ POATĂ FUNCȚIONA ÎN BAZA UNOR REGULI CLARE DE JOC!"

Amendamentele la legi trebuie să fie formulate corect, astfel încât businessul mic și APL să poată colabora normal. Este declarația făcută de directorul executiv CALM, Viorel Furdul, în cadrul unor dezbateri publice organizate de Congresul Autorităților Locale din Moldova și Asociația Micului Business. Furdul a reiterat că, la elaborarea cadrului legal, autoritățile ar trebui să consulte de fiecare dată actorii implicați, astfel încât să fie evitate ambiguitățile și neînțelegerile.

Evenimentul a scos în prim-plan Reglementările sectorului micului business și relațiile acestuia cu APL. La discuții au participat reprezentanți ai administrației publice locale, Ministerului Economiei, agenți economici, oameni de afaceri etc. Astfel, în debutul dezbaterilor, directorul executiv CALM, Viorel Furdul, a menționat că autoritățile locale sunt cele mai interesate în ceea ce privește susținerea micului business: "Suntem interesați ca mediul de afaceri la nivel local să activeze bine, să se dezvolte și oamenii să aibă un loc de muncă, un venit cât de cât stabil. Dacă este asigurat un mediu de afaceri bun, au de câștigat toți, atât cetățenii, cât și bugetele locale. Și mediul de afaceri mic și mijlociu trebuie să înțeleagă care sunt provocările APL. În fața primarilor stau sarcini foarte importante - să creeze condiții demne de trai și o infrastructură bună, care este în beneficiul localnicilor, dar și a oamenilor de afaceri. Aceste relații, care suscită și dezbateri în contradictoriu, sunt, cu siguranță, un subiect sensibil, delicat, univoc, pentru că nu există poziții clare pe anumite aspecte. Este foarte bună această formă de discuții, deoarece aceasta este calea de a găsi soluții. Trebuie să discutăm, să scoatem în prim-plan toate temerile, să identificăm problemele. E un prim pas."

În cadrul discuțiilor, participanții au discutat, în mod prioritar, despre revizuirea Legii privind patenta de întreprinzător. Asta, în contextul în care, de la începutul anului 2017, agenții economici nu vor mai putea activa în baza patentei.

Agenții economici au solicitat autorităților ca până la sfârșitul anului curent să fie rezolvată problema deținătorilor de patentă, prin identificarea unei soluții acceptabile. Astfel, Asociația Micului Business a solicitat moratoriu pe 10 ani.

Potrivit președintelui AMB, Eugen Roșcovan, patenta simplifică relația dintre omul de afaceri și Autoritatea Publică Locală și aduce bani în avans în bugetul acesteia cu zero cheltuieli din partea APL.

Eleonora Țurcanu, titulară de patentă din orașul Căușeni, a menționat că, după elimi-

narea patentei, doar 1-2% dintre titularii de patentă vor reuși să întemeieze întreprinderi individuale, restul vor rămâne fără surse de venit.

În context, Alexei Busuioc, primarul de Capaclia, Cantemir, a menționat că activitatea titularilor de patentă aduce venituri în bugetul localității, dar acest domeniu are nevoie de mai multe clarificări ale regulilor de joc. La fel, e nevoie de revăzut textul documentului, deoarece, potrivit noilor prevederi, comercianții vor plăti impozite doar în localitatea în care sunt înregistrați, chiar dacă activează în mai multe localități: "Nu voi accepta niciodată ca un comerciant să achite impozite în localitatea unde este înregistrat, dar să activeze în altă localitate, producând deșeurile, profitând de drumuri etc."

Potrivit autorităților centrale, mai multe activități au fost scoase treptat din regimul patentei de întreprinzător, iar patenta, care ar trebui să fie doar o treaptă inițială în legalizarea afacerii, s-a transformat într-o formă de concurență neloială, ducând la nerespectarea drepturilor consumatorilor și evaziune fiscală.

În replică, directorul executiv CALM, Viorel Furdul, a ținut să precizeze că, de multe ori, patentele sunt folosite ilegal, iar instituțiile de control trebuie să-și facă mai bine treaba, depistându-i pe cei care activează în economia tenebră.

Autorităților locale, dar și agenții economici și-au mai exprimat doleanța ca activitatea grupului de lucru creat de Comisia parlamentară economie, buget și finanțe cu scopul de revizuirea Legii cu privire la patenta de întreprinzător să fie mai transparentă și mai eficientă.

La rândul său, reprezentantul Ministerului Economiei, Svetlana Țurcanu, a menționat că amendamentele la lege au fost elaborate pentru a îmbunătăți condițiile de lucru pentru titularii de patente și astfel ei vor avea mai puține probleme în gestionarea afacerii: "Proprietarii businessului mic vor achita 1% din venituri și vor fi scutiți de alte impozite. Acest lucru este avantajos atât pentru agenții economici, cât și pentru autoritățile locale. Bani vor ajunge în bugetul local. Agenții economici nu vor mai trebui să adune multe documente și apoi să meargă la autoritățile publice locale, ei vor trebui doar să informeze despre intențiile lor. În ceea ce privește aparatele de casă, costul acestora va fi compensat de stat". În context, directorul executiv CALM, Viorel Furdul, a sugerat autorităților centrale ca, înainte de a elabora legi, să consulte experții și pe toți acei pe care îi vizează modificările.

Potrivit datelor Asociației Micului Business, peste 18 mii de întreprinzători activează în bază de patentă.

ÎN PREMIERĂ, FOAIA DE PARCURS ÎN DOMENIUL DESCENTRALIZĂRII A FOST SEMNATĂ DE GUVERN, CALRE ȘI CALM!

Acord trilateral, intermediat de Congresul Autorităților Locale din Moldova! Pe data de 7 iulie curent a fost semnat un acord trilateral între CALRE al Consiliului European, Guvernul Republicii Moldova și CALM, document care stipulează pașii pe care urmează să-i întreprindă autoritățile centrale pentru a elimina restanțele enorme și discrepanțele în domeniul descentralizării și democrației locale.

Descentralizarea financiară, patrimonială, dar și consolidarea capacității administrative a autorităților locale. Sunt doar câteva dintre recomandările Congresului autorităților regionale și locale al Consiliului European pentru guvernarea din Moldova. După o perioadă de monitorizare în care experții Consiliului European au constatat restanțe serioase în implementarea Strategiei de Decentralizare, care expiră în 2016, acțiunile acestea au fost extinse până în anul 2018. Astfel, având în vedere faptul că nici 50 la sută dintre angajamente nu au fost îndeplinite, CALRE vine cu noi recomandări la capitolul descentralizării locale. Raportorii consideră că Strategia ar trebui să fie pusă în aplicare în întregime până la sfârșitul anului 2018, prin consultarea obligatorie a reprezentanților asociațiilor locale din Republica Moldova.

După ceremonia de semnare a Acordului, președintele CALRE al Consiliului European, Jean-Claude Frecon, a menționat că autoritățile centrale sunt obligate să aloce APL resurse financiare proporționale cu competențele lor, așa cum stipulează Carta europeană a autonomiei locale, pe care Parlamentul Republicii Moldova a ratificat-o încă

cinile noastre care vizează descentralizarea patrimonială și a finanțelor publice. Avem proiecte de legi, hotărâri de Guvern pe care urmează să le realizăm”, a subliniat secretarul general al Guvernului, Tudor Copaci.

Tatiana Badan, președintele CALM, unul dintre semnatarii Foi de parcurs, a subliniat faptul că, colectivitățile locale au fost implicate în elaborarea SND prin intermediul asociației. Totuși, în perioada de implementare s-a observat o reticență și o opoziție în ceea ce privește realizarea angajamentelor: *”Suntem într-o întârziere foarte mare, și asta în lipsa unui dialog constructiv și eficient între autoritățile naționale și locale cu privire la problemele care vizează în mod direct APL. În multe cazuri, am fost consultați în ultimul moment sau nu s-a ținut cont de expertiza noastră. Considerăm că Acordul de asociere cu Uniunea Europeană ar putea da un nou impuls punerii în aplicare a SND, ca parte a Acordului*

cu care își asumă noi angajamente guvernarea, și asta deoarece, în ultima vreme, au fost trenate și chiar blocate mai multe inițiative care ar fi fortificat autonomia financiară a primăriilor, dar și creșterea gradului de democrație locală: *”Majoritatea acțiunilor trebuiau să fie întreprinse până la sfârșitul anului 2016, dar angajamentele nu au fost realizate în măsura în care să fie resimțite de APL. Strategia este în impas și este nevoie de o voință clară de schimbare din partea guvernării, pentru că timpul declarațiilor a trecut. Primarii așteaptă fapte și pași concreți, într-adevăr menii să schimbe în bine fața localităților noastre. Din păcate, realitatea arată cu totul altfel: în ultima perioadă, proiecte importante din domeniul descentralizării financiare, din politica bugetar-fiscală pentru anul 2016, au fost excluse. Este vorba despre stoparea, blocarea nemotivată și unilaterală a înlocuirii taxei pe drumuri cu impozitul pe autovehicule; majorarea minimală a impozitului funciar și amânarea evaluării bunurilor imobile”.*

Primarii, prezenți la evenimentul de semnare a Foi de Parcurs, susțin că, în cazul în care autoritățile își vor îndeplini angajamentele asumate și vor ține cont de recomandările raportorilor Consiliului European, vor avea acces la mai multe resurse financiare, fapt ce va duce la implementarea proiectelor în localități. Prin intermediul CALM, primarii de mai mult timp solicită de la Guvern o evaluare a cadastrului în mediul rural la fiecare trei ani, în conformitate cu legea. Autoritățile locale vor să știe evaluarea corectă a prețului real în domeniul imobiliar, în scopul de a colecta în mod corespunzător impozitele și taxele locale. Bugetele locale suferă în fiecare an pierderi considerabile din cauza neactualizării valorii cadastrale a clădirilor, a căror ultimă estimare datează de mai bine de 10 ani. În plus, primarii cer introducerea unui nou sistem de colectare a impozitului pe venit. Autoritățile locale se plâng în acest sens de supra-centralizarea sistemului actual, care este, de altfel, și ineficient. În ceea ce privește impozitul pe venitul persoanelor fizice, primarii solicită ca locul de reședință, care constituie în cea mai mare parte a cazurilor, locul de livrare a serviciilor publice, să constituie criteriul reținut. În cele din urmă autoritățile locale doresc să păstreze în bugetul lor o parte din banii colectați de la taxe, în special pentru dezvoltarea infrastructurii.

Foaia de Parcurs cuprinde mai multe acțiuni pe care Consiliul European le recomandă pentru a fi întreprinse, printre care se regăsesc:

Considerații generale și etape ale dialogului de post-monitorizare.

1. Republica Moldova a făcut obiectul a două vizite de monitorizare în 2005 (REC 179 (2005)) și în 2011 (REC 322 (2012)).

2. Recomandarea aprobată de Congres în 2012 invita autoritățile moldovene de a adopta și aplica Strategia Națională de Decentralizare (SND), care marcase un angajament politic al Guvernului în vederea reformării profunde a administrației publice locale și de a consolida capacitatea autorităților administrației publice locale la ameliorarea gestiunii și a serviciilor furnizate cetățenilor. Congresul a subliniat de asemenea nivelul nesatisfăcător al resurselor proprii ale autorităților locale, o tutela uneori excesivă față de autoritățile locale și o lipsă de claritate în ce privește repartizarea competențelor și a finanțelor. De asemenea, Congresul a făcut apel la autoritățile moldovene pentru a adopta o nouă lege privind statutul special al capitalei, Chișinău, și a semna și ratifica cât mai curând, Protocolul adițional al Cartei privind dreptul de participare la afacerile colectivităților locale (STCE n° 207).

3. La momentul vizitei din 2011, SND se afla în curs de elaborare. Pe 5 aprilie 2012, SND a fost adoptată de către Parlamentul Republicii Moldova (legea n° 68/2012). SND, dotată cu un Plan de acțiune pe perioada 2012-2015, vizează în principal aplicarea descentralizării puterii și asigurarea unei guvernante locale în conformitate cu principiile Cartei europene a autonomiei locale.

Aceasta cuprinde cinci domenii de intervenție:

- descentralizarea serviciilor și a competențelor;
- descentralizarea financiară (și fiscală);
- descentralizarea patrimonială și dezvoltarea locală;
- capacitatea administrativă a autorităților locale;
- democrația, deontologia, drepturile omului și egalitatea genurilor.

4. Legea finanțelor publice locale n° 397/2003, din 16 octombrie 2003 a fost modificată și completată prin legea n° 267/2013 din 1 noiembrie 2013. Legea astfel modificată este aplicată din 2014 ca proiect-pilot în 3 raioane: Basarabeasca, Ocnița și Râșcani și în municipiul Chișinău. Legea modificată a intrat în vigoare în toate unitățile administrative ale țării de la 1 ianuarie 2015. Autoritățile locale, prin Congresul autorităților locale din Moldova (CALM), care le reprezintă, salută modificarea legii din 2003 și consideră că adoptarea sa marchează o etapă importantă pe calea reformei sistemului de finanțare publică locală. Cu toate acestea, legea modificată pare să întâmpine dificultăți în aplicarea noului sistem de finanțe publice locale.

5. La data de 1 și 2 iulie 2014, la Chișinău, a avut loc o vizită la înalt nivel în cadrul căreia raportorii Congresului s-au întâlnit cu autoritățile naționale, inclusiv din Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia (UTA Găgăuzia) și din regiunea

în anul 1997. Oficialul european a specificat că ultimele discuții cu Guvernul inspiră o doză de optimism: *”Noi am convenit cu reprezentanții Republicii Moldova care sunt principiile de repartizare a competențelor între autoritățile centrale și cele locale. În cadrul competențelor pe care le vor avea conform acestei reforme, statul își va asuma o anumită responsabilitate financiară. Cel de-al doilea element este concretizarea statutului orașului-capitală Chișinău.”*

La rândul lor, reprezentanții Guvernului de la Chișinău au dat asigurări că restanțele înregistrate vor fi înlăturate până în anul 2018. *”La momentul modificării la această strategie se află în Parlamentul RM și considerăm că până la sfârșitul lunii iulie vor fi aprobate. Alt element reprezintă toate sar-*

lui. Relațiile internaționale, contactele, activitățile de promovare de CALM au adus niște elemente substanțiale și foarte pozitive pentru APL din Moldova, care, posibil, încă nu sunt resimțite pe deplin, dar care sperăm că vor avea niște efecte pozitive în viitorul cel mai apropiat, nemaivorbind de termen mediu și lung. Documente precum Raportul Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului European privind democrația locală și regională în Moldova sunt permanent citate la toate nivelele de guvernare, iar faptul că CALM este privit ca un partener important al acestui organism important este un lucru primordial.”

Directorul executiv al Congresului Autorităților Locale din Moldova, Viorel Furdui, și-a exprimat îngrijorarea privind seriozita-

ÎN PREMIERĂ, FOAIA DE PARCURS ÎN DOMENIUL DESCENTRALIZĂRII A FOST SEMNATĂ DE GUVERN, CALRE ȘI CALM!

transnistriană a Republicii Moldova. În cursul acestei vizite, autoritățile naționale au exprimat dorința lor de a intra în dialog politic cu Congresul, în primul trimestru al anului 2015, pentru a da curs Recomandării 322 (2012) privind democrația locală și regională în Republica Moldova, în aplicarea Rezoluției 353 (2013) REV intitulată «Post-monitorizarea și post-observarea alegerilor pentru Congres: dezvoltarea dialogului politic».

6. A fost astfel elaborat un program de post-monitorizare (PMP) în parteneriat cu autoritățile moldovene. Acesta prevedea două unități de post-monitorizare (PMU), care s-au derulat la data de 2 iulie 2015 și care au fost definite în jurul principalelor recomandări care au fost adresate autorităților moldovene (REC 322 (2012)). La finele acestor PMU, raportorii vor remite în mod oficial Guvernului, prezenta foaie de parcurs elaborată de aceștia împreună cu autoritățile naționale, cu luarea în cont a priorităților și a necesităților Guvernului precum și a realităților din țară.

7. Pe durata PMU(1) a fost realizat un bilanț al acțiunilor realizate în perioada 2012-2015, în aplicarea SND. Acesta privea mai multe puncte ale Recomandării 322 (2012), mai cu seamă:

- adoptarea și aplicarea SND (6.a),
- resursele financiare proporționale competențelor colectivităților locale (6.c),
- resursele proprii, prelevarea directă a taxelor și impozitelor locale (6.e),
- dialogul între autoritățile centrale și UTA Găgăuzia (6.n).

8. Pe durata PMU(2) au fost discutate mai multe tematici, fondate și ele pe principiile recomandărilor adoptate de către Congres:

- clarificarea competențelor între nivelele locale și nivelul național (6.f),
- consultarea colectivităților locale (6.j),
- restrângerea tutelei asupra colectivităților locale și modificarea legislației privind controlul de oportunitate (6.d și 6.g),
- statutul orașului-capitală (6.k),
- semnarea Protocolului adițional asupra dreptului de participare la afacerile colectivităților locale (STCE n° 207) (6.o).

9. Programul de post-monitorizare incluzând lista de participanți figurează în anexa prezentei foi de parcurs. Raportorii au regretat absența Bașcanului UTA Găgăuzia, Dna Irina Vlah, aleasă în cadrul scrutinului din 22 martie 2015, pe care Guvernul o invitase

să participe la aceste reuniuni.

10. Trebuie subliniat că vizita post-monitorizare s-a desfășurat într-un context de criză guvernamentală, urmare a demisiei Primului ministru Chiril Gaburici la 12 iunie 2015, două zile înainte de primul tur al alegerilor locale, care a fost înlocuit cu Valeriu Streleț la 31 iulie 2015. Această criză s-a prelungit, cu destituirea de către Parlament a Primului Ministru și a Guvernului la 29 octombrie 2015, în urma unui vot de neîncredere inițiat de opoziția de stânga.

II. URMĂRILE DATE RECOMANDĂRIILOR CONGRESULUI

Adoptarea și aplicarea SND (6.a)
REC 322 (2012) invita autoritățile moldovene:

a. să continue discuțiile privind Strategia națională de descentralizare în sânul Parlamentului și să vegheze ca strategia să fie aplicată conform intențiilor afișate de către autoritățile naționale.

11. Reprezentantul Cancelariei de stat însărcinat cu descentralizarea - a indicat delegației că Planul de acțiune pentru aplicarea SND (prevăzut pentru perioada 2012 - 2015), nu s-a aplicat decât parțial (la 45 %, după cum i s-a indicat delegației). Legea

minut, fără posibilitatea de a consulta proiectele în avans. Reprezentanții CALM consideră că Acordul de asociere cu Uniunea Europeană ar putea da un nou impuls punerii în aplicare a SND, ca parte a Acordului.

Acțiunea recomandată:

În ciuda dificultăților politice, cerințele necesare pentru punerea în aplicare a SND par a fi reunite. Procedura de punere în aplicare a SND a început, și putem afirma că o munca preliminară remarcabilă a fost deja realizată în mai multe domenii. Termenul limită inițial pentru punerea în aplicare integrală a SND (sfârșitul anului 2015) nu pare a fi realist, deoarece o serie de proiecte sunt încă în derulare. Ar trebui să se prevadă o perioadă de timp rezonabilă, astfel încât ea să poată fi respectată de Guvern.

Raportorii consideră că SND ar trebui să fie pusă în aplicare în întregime până la sfârșitul anului 2018. Aceștia subliniază, de asemenea, importanța punerii sale în aplicare, prin consultarea cu reprezentanții asociațiilor locale ale Republicii Moldova.

numărul de locuitori și capacitatea fiscală cap de locuitor. Pentru al doilea nivel, sunt luați în cont doar doi indicatori: suprafața și numărul de locuitori. În plus, în ceea ce privește transferurile de fonduri cu destinație specială (educație, servicii sociale), precum și de fonduri pentru competențele delegate, se aplică o formulă specială. Găsim aceste modalități de transfer în noile articole 9 și 10 din Legea modificată.

15. Potrivit CALM, legea modificată mai prezintă încă lacune și probleme de implementare, pentru că nu rezolvă dificultățile anumitor colectivități locale, care uneori sunt considerate „perdante”, prin aplicarea legii modificate. Este interesant de observat că aceste autorități locale au negociat un fond de compensare pe doi ani, dar după această dată vor trebui să-și crească veniturile proprii.

16. Conform legii modificate, raioanele nu mai au nici un rol în finanțarea entităților la primul nivel. CALM a atras atenția delegației asupra faptului că, deși articolul 3 din Legea modificată privind finanțele publice locale prevede că bugetele unităților administrativ-teritoriale sunt independente și că sunt elaborate, aprobate și implementate pe principiul independenței financiare, multe servicii financiare locale de al doilea nivel (raioanele) perpetuează practica de amestec în procesul de aprobare a bugetelor locale.

17. În 2014, mai multe acțiuni au demonstrat că finanțele publice sunt în continuare repartizate pe baza unor criterii ce trădau influența sau o anumită părtinire politică. Astfel, distribuția resurselor în cadrul bugetului de stat aprobat pentru 2014, arată că apartenența politică afectează finanțele publice, în special prin descurajarea investițiilor. Aceeași observație a fost făcută prin analiza distribuției resurselor de finanțare pentru infrastructurile rutiere, Fondul național pentru dezvoltare regională, Fondul de mediu, Fondul pentru eficiență energetică, etc.

18. CALM regretă, de asemenea, insuficiența de resurse financiare pentru domeniile sociale și pentru competențele delegate. Una dintre principalele probleme este obligația colectivităților locale de a finanța centrele și instituțiile cu caracter social care au fost finanțate anterior de guvernul central prin transferuri rezervate. Potrivit CALM, dificultățile de implementare a reformei în cadrul colectivităților locale ar fi legate de modul în care anumite autorități publice prevăd aplicarea modificărilor aduse legislației, care (din nou, potrivit CALM) ar compromite înseși obiectivele noului sistem de finanțare și ale relațiilor bugetare ale colectivităților locale.

19. CALM regretă faptul că fondurile extrabugetare de investiții în infrastructuri sunt extrem de centralizate și politizate, resursele fiind transferate în principal potrivit apartenenței politice. Situația nu este mai bună nici în ceea ce privește Fondul de dezvoltare regională, Fondul de mediu și Fondul pentru eficiența energetică. Toate mecanismele de gestionare a acestor fonduri sunt imprecise, lăsând astfel prea mult loc pentru părtinirea politică în distribuția resurselor. Nici unul dintre aceste mecanisme nu include prezența reprezentanților asociațiilor

privind finanțele publice locale a fost modificată în 2013, în diferite ministere au fost create grupuri de lucru și o Comisie paritară pentru descentralizare (creată în 2010) compusă din reprezentanți ai Guvernului și 7 reprezentanți ai autorităților locale și ai societății civile. Această Comisie este un organ consultativ destinat să revizuiască și să aprobe SND prin stabilirea direcțiilor, priorităților și etapelor de punere în aplicare a procesului de descentralizare. Se pare că această comisie nu a funcționat corect în prima fază de implementare a SND. Reprezentantul Cancelariei de stat a subliniat, de asemenea, necesitatea de a consolida capacitățile locale de gestionare a noilor competențe.

12. Președinta CALM, a subliniat faptul că, colectivitățile locale au fost implicate în elaborarea SND prin intermediul asociației. Ea a deplâns marea întârziere în punerea în aplicare a SND. Ea a regretat, de asemenea, lipsa de dialog între autoritățile naționale și locale cu privire la toate problemele care le privesc în mod direct, precizând că autoritățile locale au fost consultate în ultimul

Resurse financiare proporționale, în funcție de competențele autorităților locale(6.c)

REC 322(2012) solicita autorităților moldovene:

c. să aloce autorităților locale resurse financiare proporționale cu competențele lor potrivit celor stabilite prin articolul 9, alineatul 2, din Carta europeană a autonomiei locale, astfel încât acestea să fie în măsură să le exercite, în special în lumina Recomandării 313 (2011) a Congresului privind alegerile locale din Republica Moldova (5 iunie 2011)

13. Legea cu privire la finanțele locale din 2003 modificată prin Legea n° 267/2013 a fost aplicată în 2014 cu titlu experimental, în patru unități (3 raioane și municipiul Chișinău). La 1 ianuarie 2015, legea modificată a intrat în vigoare pe întregul teritoriu.

14. Guvernul a declarat că legea revizuită conține modificări substanțiale în special în ceea ce privește transferurile cu destinație generală. Cu privire la modalitățile privind transferul de primul nivel, trei indicatori sunt luați în cont: suprafața,

colectivităților locale și ale societății civile.

20. Dacă Legea finanțelor publice locale, modificată în 2013, reprezintă un pas important în punerea în aplicare a reformei finanțelor publice locale, în practică, impactul modificărilor aduse de această lege este redus și nu asigură nici o autonomie financiară reală a autorităților locale și nici resurse financiare proporționale cu competențele colectivităților locale.

Acțiuni recomandate:

- **Asigurarea unei monitorizări atente a punerii în aplicare a legii modificărilor privind finanțele publice locale, care nu s-a aplicat la toate colectivitățile decât în 2015.**

- **Luarea în considerare a unui dialog cu colectivitățile locale și cu asociațiile care le reprezintă în toate domeniile care nu sunt acoperite de legea modificată, și a se vedea ce nu corespunde nevoilor colectivităților locale.**

- **Eliminarea de facto a amestecului "raioanelor" în procesul de aprobare a bugetelor locale, pentru a îndeplini cerințele articolului 3 din Legea modificată privind finanțele publice locale și ale articolului 12 din Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă. În acest scop, ar putea fi prevăzut un program de formare, destinat cu precădere reprezentanților aleși și funcționarilor aparținând cele două niveluri.**

- **Asigurarea alocării finanțelor publice pe baza unor criterii transparente pentru următorii ani fiscali 2016-2017.**

Sfârșitul anului 2016 ar trebui să fie termenul limită pentru aceste acțiuni.

Resursele proprii, prelevarea directă a taxelor și impozitelor locale (6.e)

REC 322 (2012) invita autoritățile moldovene:

e. să permită colectivităților locale să perceapă mai multe taxe directe și impozite locale, în plus față de taxa funciară și impozitul pe bunuri construite, pentru care colectivitățile vor putea determina cuantumul în limitele legii, în conformitate cu articolul 9, alineatul 3, al Cartei europene a autonomiei locale. În plus, pare necesar să se clarifice procedurile de redistribuire a resurselor financiare ce revin colectivităților locale, astfel încât acestea să fie mai în măsură să dezvolte propriul lor buget și să satisfacă nevoile cetățenilor;

21. În ceea ce privește resursele proprii, Guvernul a subliniat că, după reformă, taxele locale reprezintă 10% din bugetele colectivităților locale. Există o dorință de a crește baza de venituri proprii, în conformitate cu o strategie care implică consolidarea bazei veniturilor proprii ale colectivităților locale, implicând în continuare revizuirea legii modificate privind finanțele publice locale. În această perspectivă, Guvernul a recunoscut că patrimoniul care nu a fost afectat de reformă ar trebui, și el, luat în considerare.

22. Potrivit CALM, primarii solicită de la Guvern o evaluare a cadastrului în mediul rural la fiecare trei ani, în conformitate cu legea. Autoritățile locale vor să știe evaluarea corectă a prețului real în domeniul imobiliarului, în scopul de a colecta în mod corespunzător impozitele și taxele locale. Bugetele locale suferă în fiecare an pierderi considerabile din cauza neactualizării valorii cadastrale

a clădirilor, a căror ultimă estimare datează de mai bine de 10 ani. În plus, primarii cer introducerea unui nou sistem de colectare a impozitului pe venit. Autoritățile locale se plâng în acest sens de supra-centralizarea sistemului actual, care este, de altfel, și ineficient. În ceea ce privește impozitul pe venitul persoanelor fizice, primarii solicită ca locul de reședință, care constituie în cea mai mare parte a cazurilor, locul de livrare a serviciilor publice, să constituie criteriul reținut. În cele din urmă autoritățile locale doresc să păstreze în bugetul lor o parte din banii colectați de la taxe, în special pentru dezvoltarea infrastructurii.

23. Potrivit Cancelariei de stat, Legea

121-XVI/04.05.2007 privind administrarea și privatizarea proprietății publice a fost modificată și completată prin Legea 204/07.12.2013. În urma acestor modificări, mecanismele de delimitare și de inventariere a proprietății publice au fost aprobate, ceea ce a permis crearea unui mecanism predictibil pentru transferurile de proprietate către autoritățile publice locale de nivelul I și II. De asemenea, aceasta a ajutat la deblocarea procesului de obținere a drepturilor și competențelor autorităților publice locale asupra propriului patrimoniu, de manieră eficientă și eficientă, în interesul dezvoltării durabile a comunelor. În mod similar, un proiect de lege specific privind proprietatea publică este în curs de desfășurare în scopul reglementării regimului juridic al proprietății publice și al competențelor autorităților publice centrale și locale, în procesul de delimitare a bunurilor publice, ținând cont de interesul național și interesele autorităților publice locale. Cât privește normele și instrucțiunile privind inventarierea proprietăților publice, acestea sunt în curs de elaborare. În plus, Cancelaria a confirmat că ritmul de implementare a descentralizării patrimoniului, astfel cum fusese prevăzut în SND, a fost încetinit.

24. CALM a menționat, de asemenea, un număr de aspecte legate de plafonarea taxelor locale stabilite printr-o lege din 2 ianuarie 2014. Acest plafon a fost declarat în cele din urmă neconstituțional de către Curtea constituțională. CALM contestă faptul că inspecția fiscală este aceea care gestionează administrarea impozitelor, în timp ce administrarea impozitelor locale ar trebui să fie în responsabilitatea colectivităților locale. Liberalizarea fiscală locală nu a fost operată în toate domeniile. TVA-ul și impozitarea persoanelor juridice rămân excluse, ceea ce creează un decalaj între mediul de afaceri și cel al colectivităților locale. Taxele pe bunurile construite sunt minime

în comparație cu cele ale altor țări. Parteneriatele public-privat sunt reglementate prin lege, dar pentru că sunt prea complexe pentru a le pune în aplicare, mecanismele de parteneriat nu sunt utilizate. În cele din urmă, trebuie eliminate dificultățile prin consolidarea și liberalizarea bazei fiscale proprii, inclusiv repartizarea impozitului pe venitul persoanelor fizice rezidente în comunitatea locală și schimburile privind impozitul pe profitul societăților.

Acțiuni recomandate:

- **Continuarea descentralizării patrimoniale cu punerea în aplicare a noilor mecanisme de transfer de proprietate**

către autoritățile publice locale de nivelul I și II prevăzute prin Legea 121-XVI / 2007, modificată în 2013.

- **Reevaluarea valorii cadastrale în zonele rurale pentru actualizarea acesteia pentru ca autoritățile locale să poată face estimarea exactă a prețului real al bunurilor imobiliare, în scopul de a colecta în mod corespunzător impozitele locale.**

- **Elaborarea și implementarea unui nou sistem de colectare a impozitului pe venit pentru persoanele fizice.**

- **Depășirea dificultăților de punere în aplicare a reformei de descentralizare financiară și fiscală, așa cum se specifică mai sus.**

Cronologie recomandată: sfârșitul anului 2016

Clarificarea competențelor între nivel local și național (6f)

REC 322 (2012) invita autoritățile moldovene:

f. să revizuiască legislația în vigoare cu privire la administrația publică locală pentru a o aduce în concordanță cu principiile stabilite de Carta europeană a autonomiei locale. În special, revizuirea dispozițiilor referitoare la competențe, pentru a clarifica competențele autorităților locale de nivelurile I și II și cele ale autorităților centrale în materie de democrație locală. Și aceasta, în scopul de a evita suprapunerea competențelor între aceste niveluri, pe de o parte, și între nivelul central și local, pe de altă parte.

25. În ceea ce privește competențele, reuniunea de post-monitorizare a arătat că o serie de probleme rămân încă nerezolvate. În primul rând, repartizarea competențelor nu a fost clarificată: rămân frecvente cazurile în care competențele între cele două niveluri de colectivități locale se suprapun, la fel ca și cele față de administrația centrală.

26. Cadruul juridic care reglementează

competențele administrației publice locale în Republica Moldova include o gamă largă de norme, în principal, Legea cu privire la administrația publică locală, Legea descentralizării administrative și alte legi sectoriale care prevăd competențe în domenii specifice. Cu toate acestea, trebuie remarcat faptul că cele mai multe acte normative, inclusiv competențele autorităților publice locale nu sunt actualizate și rămân confuze și contradictorii. În mod similar, este pertinent să menționăm că delimitarea clară între autoritățile locale de nivelul I și II nu se specifică în toate actele legislative care tratează de competențele acestor două niveluri administrative. Imperfecțiunile legislative

și normative cu privire la competențe, de multe ori, lasă loc pentru confuzii și deschid interpretări cu implicații importante pentru autoritățile locale.

27. În plus, cele mai multe autorități locale nu au capacitatea de a-și asuma toate competențele lor în termeni financiari, manageriali și instituționali. Rezultă, din Legea cu privire la administrația publică locală și de descentralizare administrativă, că autoritățile publice locale de nivelul I și II pot avea aceleași competențe. Se pare că anumite competențe pentru primul nivel s-au stabilit fără acoperire financiară, patrimonială sau de resurse umane.

28. Clarificarea competențelor a fost unul din obiectivele Comisiei mixte pentru descentralizare, dar se pare că, de la ultima reuniune a Comisiei care a avut loc în iulie 2014, acest obiectiv a fost abandonat. Delegația a fost informată că legislația sectorială privind competențele (educație, servicii sociale) nu respectă legea privind descentralizarea și ar trebui să fie modificată. În unele domenii (noua lege privind apa), a existat chiar și o re-centralizare a competențelor.

29. Guvernul a subliniat necesitatea de a pregăti nivelul local pentru a exercita noile sale responsabilități. Între timp, CALM a subliniat faptul că pentru transferul în viitor al competențelor, este esențială implicarea, încă de la început, a colectivităților locale, și mai ales, a noilor primari. Rămâne, de asemenea, a realiza descentralizarea patrimoniului și delimitarea proprietății colectivităților locale.

30. De asemenea, s-a menționat faptul că, comunitățile locale, fiind considerate numai ca furnizori de servicii, acestea nu puteau sancționa, de exemplu, prin amenzi, ceea ce a continuat să le creeze dificultăți în calea unei bune gestionări.

Acțiuni recomandate:

- **Modificarea și armonizarea cadrului legislativ și normativ în ceea ce privește competențele de nivelul I și II,**

ÎN PREMIERĂ, FOAIA DE PARCURS ÎN DOMENIUL DESCENTRALIZĂRII A FOST SEMNATĂ DE GUVERN, CALRE ȘI CALM!

în special în domeniile educației, protecției sociale, sănătății, administrării patrimoniului local etc. în scopul de a evita duplicarea, confuzia și conflictele care pot apărea între cele două niveluri administrative.

- **Definirea clară a competențelor puterilor locale de nivelurile I și II, precum și cele ale autorităților centrale în materie de democrație locală.**

- **Stabilirea unei proceduri normative care să reglementeze puterea autorităților locale de a aplica amenzi legate de competențele ce le revin.**

Cronologie recomandată: sfârșitul anului 2016

Consultarea autorităților locale (6.j)
La REC 322(2012) invita autoritățile moldovene:

j. să continue eforturile depuse de autorități pentru a îmbunătăți consultarea colectivităților locale, pe baza unei proce-

web de e-guvernare și de informații a fost deja inaugurată.

33. Potrivit CALM, trebuie creat un mecanism de consultare efectivă. S-au înregistrat progrese în comparație cu trecutul: în 2010, CALM nu a fost consultat, în timp ce astăzi, este, dar perioadele de consultare sunt prea scurte. Cel mai adesea, CALM și colectivitățile locale sunt consultate în etapele finale de adoptare formală a actelor legislative, într-un stadiu în care devine mai dificil de a propune modificări de fond sau conceptuale, la proiectele de texte legislative.

34. Comisia pentru administrația publică și dezvoltare regională a Parlamentului, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Finanțelor și Ministerul Mediului se numără printre cei mai eficienți parteneri ai CALM; aceștia asociază colectivitățile locale la elaborarea și modificarea legislației. Comisia pe economie, buget și finanțe se situează la cealaltă extremă: se pare că aceasta nu asociază CALM și colectivitățile locale la exa-

cât și cu Guvernul. Principiul de consultare este, în principiu, garantat prin lege, dar o voință politică reală este necesară pentru a formaliza și transforma această consultare pur formală, în consultare veritabilă și efectivă.

Acțiune recomandată:

Raportorii sunt de părere că articolul 6, alineatul 5 din Legea administrației publice locale ar trebui modificat pentru a face din el un principiu obligatoriu în formula sa normativă, și, prin urmare, a-l face eficient.

Consultarea autorităților locale nu ar trebui să se limiteze la a cere un simplu avis. Pentru a asigura o consultare reală, legea ar trebui să se concentreze pe criteriile stabilite de Carta Europeană a autonomiei locale, adică a se prevedea o perioadă de timp rezonabilă pentru consultare, o procedură formală de consultare și care să se aplice tuturor

troalele de oportunitate pentru a le supraveghea și limita, în special prin definirea cu precizie, prin criterii, a cazurilor în care pot fi efectuate aceste controale

36. Tutela rămâne un subiect sensibil și întâlnim de fapt destul de puține inovații semnificative în acest sens.

37. În conformitate cu articolul 6 din Legea privind administrația publică locală (...). „Relația dintre autoritățile centrale și locale se bazează pe principiile autonomiei, legalității, transparenței și cooperării în rezolvarea problemelor comune. Între autoritățile centrale și locale, între autoritățile de nivelul întâi și autoritățile de nivelul doi, nu există relații de subordonare, cu excepția cazurilor prevăzute de lege. Orice control administrativ asupra activității autorităților locale nu ar trebui să urmărească alte scopuri decât respectarea legii și a principiilor constituționale. Controlul de oportunitate nu poate viza decât acele împuterniciri delegate în conformitate cu legea „(...) Principiul neamestecului autorităților publice centrale în realizarea competențelor autorităților publice locale este și el prevăzut la articolul 7 din Legea cu privire la descentralizarea administrativă.

38. În ciuda acestui aspect, CALM a denunțat faptul că toate controalele și verificările efectuate de autoritățile centrale asupra colectivităților locale rămân părtinitoare, inechitabile și abuzive, și dăunează autonomiei locale și democrației. El s-a plâns de conotația politică generală a anumitor controale.

39. Cancelaria de Stat, care exercită controlul de legalitate, a subliniat că controlul legalității poate fi contestat înaintea instanței de judecată și că controlul de oportunitate, care este prevăzut de lege, în practică nu se aplică. Anual, se editează un raport privind controalele efectuate: s-a semnalat că în 2014, din aproximativ 154 000 de acte controlate, doar 314 au fost declarate ilegale. UTA Găgăuzia nu mai prezintă pentru control aceste acte, încă din 1994; municipiul Comrat a făcut la fel.

Acțiuni recomandate:

- **Raportorii recomandă interzicerea în practică a amestecului raioanelor sau a administrațiilor financiare în toate activitățile administrațiilor publice locale de primul nivel, în special în procesul de adoptare a bugetelor locale**

- **În mod similar, aceștia consideră că trebuie pus capăt definitiv amestecului din partea organelor de control administrativ sau de finanțe, în aspectele interne privind structura internă a colectivităților locale**

- **Este esențial să se revizuiască, în general, mecanismele de control al legalității, pentru a le reda echitabile și transparente (cu publicarea rapoartelor de control) pentru toate colectivitățile locale.**

Cronologie recomandată: 1-ul semestru 2016

duri detaliate, în conformitate cu articolul 4, alineatul 6, al Cartei europene a autonomiei locale, pentru toate chestiunile care le privesc în mod direct;

31. Principiul consultării colectivităților locale este prevăzut la articolul 6, alineatul 5 din Legea Administrației publice locale nr. 436 / 28.12.2006 „autoritățile administrației publice centrale **consultă** asociațiile care reprezintă autoritățile publice locale cu privire la problemele legate de administrația locală”. Textul astfel redactat nu prevede, în sine, o obligație reală de consultare. Principiul consultării este, de asemenea, garantat în mod legal de către Legea cu privire la descentralizarea administrativă, la articolul 3 (g) și articolul 8.

32. Guvernul a subliniat eforturile depuse pentru a stabili o consultare efectivă. El a adăugat că organizează seminarii de informare pentru noii aleși (30% din aleși în urma alegerilor din iunie 2015) și o pagină

minarea textelor legislative (de exemplu, nu le-a consultat cu privire la texte importante cum ar fi politica fiscală pentru anul 2014, abrogarea taxei locale pentru proprietarii de autovehicule sau reducerea diferitelor praguri pentru licitațiile publice). Comisia mixtă de descentralizare, prezidată de Primul-ministru, s-a dovedit destul de ineficientă: nu s-a reunit decât foarte rar (o dată pe an); nu a examinat problemele decât superficial, nesuscitând decât un interes și o participare scăzută din partea administrației publice centrale; nu lua decizii veritabile, care să poată schimba situația. Ea nu a reprezentat decât un slab mecanism de consultare. Nu există nici un mecanism instituționalizat de consultări între colectivitățile locale și guvernul central, care, deci, nu au loc decât ocazional.

35. CALM consideră că este necesar ca o lege sau un memorandum să reglementeze procesul, atât în relațiile cu Parlamentul,

problemelor abordate de către guvern care prezintă interes pentru colectivitățile locale. Procedura de consultare ar putea fi, de exemplu, coordonată de către Cancelaria de Stat.

Cronologie recomandată: prima jumătate a anului 2016

Diminuarea tutelei asupra colectivităților locale și modificarea legislației privind controlul de oportunitate (6.d și 6.g)

REC 322 (2012) invita autoritățile moldovene:

d. de a diminua tutela exercitată de către autoritățile publice față de activitățile colectivităților locale, pentru a permite acestora să-și gestioneze propriile afaceri, în conformitate cu articolul 8, alineatul 3, al Cartei Europene a Autonomiei Locale

g. de a modifica legislația privind con-